

Doelmatigheid

Sustainable Development Goals

Gereedheid voor implementatie van de
Sustainable Development Goals
door de overheid

December 2019

Registratienummer: 2019-05

Inhoudsopgave

Afkortingenlijst	3
Rapport in het kort	4
Rapòrt resumé.....	11
1. Algemene Inleiding	17
2. Opzet van het onderzoek	20
2.1 Algemeen.....	20
2.2 Doel van het onderzoek	20
2.3 Aard en reikwijdte van het onderzoek	21
2.4 Aanpak van het onderzoek	21
2.5 Normenkader.....	22
2.6 Leeswijzer	23
3. Knelpunten bij de implementatie van de MDGs en mogelijke knelpunten bij het implementeren van de SDGs	25
3.1 Inleiding.....	25
3.2 Knelpunten bij de uitvoering van de MDGs.....	25
3.3 Door de ministeries aangegeven mogelijke valkuilen	27
3.4 Conclusie	29
4. Betrokkenheid, erkenning en bekendmaking van de 2030 Agenda.....	30
4.1 Inleiding.....	30
4.2 Betrokkenheid en erkenning op bestuurlijk en ambtelijk niveau.....	31
4.2.1 Raad van Ministers	31
4.2.2 Staten.....	33
4.2.3 Ministeries	34
4.3 Bekendmaking en communicatie	34
4.4 Conclusie	36
5. Mate van integratie van de SDGs in nationaal context	37
5.1 Inleiding.....	37
5.2 Strategieën.....	38
5.3 Planningsprocessen	40
5.4 De beleidsplannen en het masterplan.....	43

5.4.1	De beleidsplannen.....	43
5.4.2	Het masterplan.....	44
5.5	Programma's.....	44
5.6	Wet- en regelgeving.....	45
5.7	Conclusie.....	47
6.	Coördinatiemechanisme en het identificeren van verantwoordelijkheden, stakeholders en middelen.....	48
6.1	Inleiding.....	48
6.2	Identificeren en toewijzen van verantwoordelijkheden.....	48
6.3	Identificeren van de stakeholders en de samenwerking.....	50
6.4	Identificeren van middelen en capaciteiten.....	51
6.4.1	Financiële middelen.....	51
6.4.2	Capaciteitsopbouw.....	53
6.4.3	Conclusie.....	54
7.	Metten, monitoren en rapporteren over de voortgang.....	55
7.1	Inleiding.....	55
7.2	Metten en monitoren.....	55
7.3	Rapporteren en verantwoorden over de voortgang in de implementatie van de SDGs..	58
7.3.1	Rapportage over voortgang op internationaal (mondiaal) niveau.....	58
7.3.2	Rapportage over voortgang op Koninkrijksniveau en nationaal niveau.....	58
7.3.3	Rapportage over voortgang op ambtelijk niveau.....	59
7.4	Conclusie.....	60
8.	Ambtelijke en bestuurlijke reactie	61
8.1	Ambtelijke reactie.....	61
8.2	Bestuurlijke reactie.....	61
9.	Nawoord Rekenkamer.....	62
	Bijlage 1 De Sustainable Development Goals.....	63
	Bijlage 2 Lijst van geraadpleegde documenten.....	64
	Bijlage 3 Nationale planningsdocumenten geraadpleegd bij de RIA.....	66
	Bijlage 4 Resultaten RIA	67
	Bijlage 4a Informatie uit RIA geprioriteerde SDGs	68
	Bijlage 4b Informatie uit RIA: niet geprioriteerde SDGs	69

Afkortingenlijst

AZ	Algemene Zaken
BPD	Bestuur, Planning en Dienstverlening
DBB	Dienst Buitenlandse Betrekkingen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
ECLAC	Economic Commission for Latin America and the Caribbean
EO	Economische Ontwikkeling
FIN	Financiën
GMN	Gezondheid, Milieu en Natuur
HLPF	High Level Political Forum
ILO	International Labor Organization
IPKO	Interparlementair Koninkrijk Overleg
LABO	Landsverordening Ambtelijke Bestuurlijke Organisatie
MAPS	Mainstreaming, Acceleration and Policy Support
MDGs	Millennium Development Goals
MSDF	Multicountry Sustainable Development Framework
NDP	National Development Plan
NGO	Niet Gouvernementele Organisaties
NSED	Nationaal Sociaal Economische Databank
OWCS	Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport
RIA	Rapid Integrated Assessment
RvM	Raad van Ministers
SDGs	Sustainable Development Goals
SOAW	Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn
UN	United Nations
UNDP	United Nations Development Program
UNESCO	United Nations Educational Scientific & Cultural organization
UNFPA	United Nations Population Fund
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund
UNRIC	United Nations Regional Information Centre
VN	Verenigde Naties
VNR	Voluntary National Review
VVRP	Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning

Rapport in het kort

Samenvatting

In de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 25 september 2015 is de resolutie 'Transforming the world: the 2030 Agenda for Sustainable Development Goals' (hierna: de 2030 Agenda) door de lidstaten aangenomen. De 2030 Agenda is een brede duurzaamheidsagenda waarin vijf componenten van duurzame ontwikkeling (Mensen, Planeet, Welvaart, Vrede en Partnerschap) op een evenwichtige manier zijn geïntegreerd. In deze agenda zijn de zeventien Sustainable Development Goals (hierna: de SDGs) omschreven die per 2030 bereikt moeten zijn. Deze SDGs moeten voortbouwen op de Millenium Development Goals (hierna: MDGs) die in 2015 bereikt hadden moeten worden.

Als lid van de Verenigde Naties heeft ook het Koninkrijk der Nederlanden op 25 september 2015 de 2030 Agenda aangenomen. Hierdoor heeft de overheid van Curaçao zich gebonden aan de realisatie van de SDGs en heeft daardoor net als de rest van het Koninkrijk een inspanningsverplichting. Dit betekent dat de overheid zich in dient te zetten om de ontwikkelingsdoelen van deze 2030 Agenda te realiseren.

Niet alleen de overheden maar ook de rekenkamers hebben hun rol bij de realisatie van de SDGs en de nationale ontwikkelingsdoelen. In het kader hiervan heeft de Algemene Rekenkamer van Curaçao (hierna: Rekenkamer) tijdens de vergadering van de 'Organización Latino Americana y del Caribe de Entidades Fiscalizadoras Superiores' in oktober 2017 een overeenkomst ondertekend waarbij zij het plan van de overheid voor de realisatie van de SDGs zal beoordelen, toezicht zal houden op de realisatie hiervan en hierover zal rapporteren.

Het voorgaande heeft de Rekenkamer doen besluiten om een doelmatigheidsonderzoek uit te voeren naar de voorbereidingen om de SDGs te implementeren. Rekening houdende met het feit dat de realisatie van de SDGs een primaire verantwoordelijkheid is van de overheid, zal dit onderzoek zich richten op de wijze waarop de overheid invulling heeft gegeven aan haar verantwoordelijkheid om de SDGs te realiseren. Het doel van het onderzoek is de voorbereidingen die door de overheid zijn getroffen, in kaart te brengen en inzicht te verschaffen in de knelpunten die het behalen van de SDGs kunnen belemmeren.

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

Vormen de stappen die de overheid vanaf september 2015 tot 12 december 2018 heeft genomen een goede voorbereiding om de doelen van de 2030 Agenda (de SDGs) in het jaar 2030 te bereiken?

Ter beantwoording van de centrale vraag is in dit verband voor de beoordeling van de voorbereiding door de overheid gebruik gemaakt van het zevenstappenkader (zie paragraaf 2.5). Naast deze zevenstappen heeft de Rekenkamer in dit onderzoek gekeken of de overheid lering heeft getrokken uit de implementatie van de MDGs.

Hieronder volgt een samenvatting van de bevindingen die antwoord geven op de deelvragen die overeenkomen met het normenkader.

Welke lessen heeft de overheid geleerd uit de Millenniumdoelstellingen? (Lessons learned from MDGs)

- Bij de implementatie van de MDGs is de overheid knelpunten tegengekomen die de realisatie van de MDGs in de weg stonden. Uit dit onderzoek is gebleken dat de overheid niet voor al deze knelpunten maatregelen heeft genomen om deze te mitigeren. Dezelfde knelpunten worden nu door de ministeries aangemerkt als mogelijke valkuilen bij de uitvoering van de SDGs. Als deze knelpunten niet opgeheven worden loopt men het risico dat de SDGs niet behaald zullen worden in 2030.

In welke mate heeft de overheid de 2030 Agenda in haar nationale context aangepast?

- Er is een nationaalontwikkelingsplan (National Development Plan, hierna: NDP) in 2016 geratificeerd door de Raad van Ministers maar dit is niet ten uitvoer gebracht zoals opgesteld.
- De overheid heeft vanaf 2017 de SDGs in het Regeerakkoord (2017-2021), het Regeerprogramma (2017-2021) en de begroting(en) opgenomen, maar er ontbreekt nog aan bewustwording ten aanzien van het belang en de lange termijn implicatie van de SDGs.

- De overheid is betrokken bij de SDGs en heeft stappen ondernomen om een beeld te geven van wat men wil bereiken met de SDGs, maar deze stappen zijn nog onvoldoende uitgewerkt in concrete procedures, richtlijnen en actieplannen.
- De SDGs zijn niet bij alle ministeries impliciet geïncorporeerd in hun strategieën en beleidsplannen, maar hun strategieën en beleidsplannen streven dezelfde doelen als de SDGs na.
- Er is geen integraal beleidsplan opgesteld waarin de beleidsplannen van de negen ministeries op elkaar zijn afgestemd voor de uitvoering van de SDGs.
- In een periode van drie jaar zijn drie verschillende uitvoeringstructuren vastgesteld ten behoeve van de realisatie van de SDGs. Deze hebben niet gefunctioneerd zoals vastgesteld of ontbraken in de praktijk aan concrete coördinatie, verdeling en toewijzing van de rollen en verantwoordelijkheden van de ministeries. De op 12 december 2018 door de Raad van Ministers aangenomen Roadmap, bevat een nieuwe uitvoeringsstructuur, die nog geformaliseerd en geoperationaliseerd moet worden.
- Er is nog niet voldoende gedaan aan de bekendmaking van de 2030 Agenda. Uit het onderzoek blijkt dat de SDGs bij de ministers en de top van de ministeries bekend zijn, maar nog niet voldoende gecommuniceerd zijn naar de uitvoeringsorganisaties en de overige stakeholders toe. Dit terwijl de 2030 Agenda pleit voor een inclusieve en participatieve aanpak in het hele proces, vanaf de voorbereiding, uitvoering, monitoring tot rapportage.

Heeft de overheid middelen en capaciteiten (implementatiemiddelen) geïdentificeerd en beveiligd die nodig zijn om de 2030 Agenda te implementeren?

- Door de complexiteit van de (integrale) aanpak van de SDGs en de financiële situatie van het Land is het voor de ministeries een grote uitdaging om in dit kader de nodige financiële middelen en capaciteiten te kunnen identificeren en toe te wijzen.
- Het opstellen van een interministeriële begroting voor de gezamenlijke uitvoering van de SDGs is nog een knelpunt waarvoor de overheid een oplossing moet vinden.
- Niet alle ministeries hebben een inventarisatie van de lokale wet- en regelgeving voor de gezamenlijke realisatie van de SDGs uitgevoerd en/of zien de noodzaak hiervan nog niet in. De ministeries die de inventarisatie wel hebben

gedaan, hebben aangegeven dat de huidige wet- en regelgeving de gezamenlijke realisatie van de SDGs niet op alle gebieden toelaat.

- Het besluit van de Raad van Ministers d.d. 19 oktober 2016 (zaaknummer 2016/042035) met betrekking tot capaciteitsopbouw niet is uitgevoerd.

Heeft de overheid een systeem opgezet om toezicht te houden op danwel follow-up te geven aan en te rapporteren over de voortgang bij de uitvoering van de 2030 Agenda?

- Bij landsbesluit van 7 november 2016 met nummer 16/3082 is een secretariaat Nationaal Sociaal Economische Database ingesteld dat erop moet toezien dat de automatiseringssystemen van de ministeries op elkaar afgestemd zijn om de voortgang van de implementatie te monitoren. De overheid is begonnen met het opbouwen van het secretariaat Nationaal Sociaal Economische Database. Echter heeft de overheid niet erop toegezien dat voldaan is aan de randvoorwaarden (voldoende mankracht en financiële middelen) voor het verder op bouwen van het secretariaat Nationaal Sociaal Economische Database.
- Het verzamelen van data/gegevens is nog een uitdaging. Zowel de kwaliteit als de kwantiteit van informatie bij de ministeries is niet al te toereikend. Het uitblijven van bruikbare data om tot indicatoren te komen is nog steeds een probleem waardoor de voortgangsbewaking van de SDGs ook bemoeilijkt wordt.
- De ministeries beschikken over automatiseringssystemen en programma's, maar deze zijn niet ingesteld en afgestemd om de voortgang van de implementatie van de SDGs te monitoren.
- Op nationaal niveau zijn geen specifieke rapportageregelingen (structurele procedures en richtlijnen) vastgelegd om over de voortgang van de SDGs te kunnen rapporteren. Door de goedkeuring van de Roadmap is de Raad van Ministers akkoord gegaan om een 'statistical comission' op te richten die door gebruik te maken van het secretariaat Nationaal Sociaal Economische Database als instrument, structureel zal moeten werken aan het optimaliseren van dataverzameling en de verwerking hiervan ten behoeve van de monitoring en rapportage inzake de SDGs.

Conclusie

De Rekenkamer concludeert dat de overheid niet voldoende heeft gewerkt aan de obstakels die zich hebben voorgedaan bij de implementatie van de MDGs om te voorkomen dat deze een valkuil vormen voor de realisatie van de SDGs. De ministeries hebben zowel algemene als specifieke punten aangegeven die de implementatie van de SDGs kunnen belemmeren. Het betreft hier de overheidsstructuur, de financiële situatie, de bewustwording inzake de SDGs en de planning en allocatie van middelen (data, financiën en personeel).

Verder concludeert de Rekenkamer dat de overheid in de periode vanaf september 2015 tot en met 12 december 2018 ondanks de economische en financiële situatie van het Land verschillende acties heeft ondernomen om de SDGs te kunnen realiseren. Echter, heeft het tot december 2018 geschort aan een coördinatiestructuur en samenhangende beleidslijn waarin stappenplannen duidelijk zijn uitgewerkt in concrete procedures en richtlijnen. Het gevolg hiervan is dat de ministeries niet volgens een integraal en concreet stappenplan te werk zijn gegaan. Er zijn ministeries die nog volgens hun eigen beleidslijn bezig zijn met activiteiten in het kader van de SDGs. Een stakeholdersmap waarin de stakeholders zijn geïdentificeerd en de verantwoordelijkheden toegewezen zijn, is ook nog niet opgesteld. Tevens ontbreekt het aan een functionerend systeem van monitoring en rapportage.

Door de hierboven genoemde punten loopt de overheid het risico dat de SDGs niet behaald worden tegen 2030.

Aanbevelingen

Op grond van de bevindingen en conclusie beveelt de Rekenkamer de Raad van Ministers om erop toe te zien dat:

1. extra bewustwording in bestuurlijk en politiek opzicht gegenereerd wordt ten aanzien van de relevantie en lange termijn implicatie van de SDGs opdat de beschikbare middelen hierin worden geïnvesteerd;
2. uitvoering wordt gegeven aan de beslissing van de Raad van Ministers d.d. 12 december 2018 met zaaknummer 2108/055039. De beslissing van de Raad van Ministers dient geformaliseerd te worden bij

landsbesluit waarna de operationalisering dient plaats te vinden, inclusief de in de 'Roadmap' opgenomen aanbevelingen;

3. de ministeries, voor zover nog niet gedaan, de SDGs in hun kernactiviteiten incorporeren door deze vast te leggen in integrale beleidsplannen conform de standaarden en normen van de 2030 Agenda en deze verder vast te leggen in actieplannen en jaarprogramma's zodat de continuïteit in verband met de realisatie van de SDGs gegarandeerd kan worden;
4. dat er binnen de ministeries en bij de overige stakeholders die direct of indirect te maken hebben met de SDGs, meer bewustwording wordt gecreëerd in het belang en het nut van de transitie vanuit een op silo's gebaseerde benadering naar een geïntegreerde aanpak om de 2030 Agenda uit te voeren;
5. bij het aanpassen van het beleid (eventueel met bijbehorende wet- en regelgeving) dit direct gekoppeld wordt aan de SDGs en dat de nog op te richten 'National Commission' hierbij ondersteuning biedt;
6. de in de 'Roadmap' opgenomen 'National Commission' ervoor zorgt dat de participatie en de inbreng van alle stakeholders gemotiveerd worden door de SDGs en deze doelen duidelijk aan de stakeholders te communiceren om zodanig een participatieve besluitvorming en betrokkenheid van iedereen bij de uitvoering te bewerkstelligen;
7. de 'National Commission' de verantwoordelijkheden van de ministeries, financiële middelen, capaciteiten, automatisering en technologie identificeert en toewijst aan de betreffende verantwoordelijken;
8. het secretariaat Nationaal Sociaal Economische Database verder opgebouwd wordt in de zin van capaciteitsopbouw, infrastructuur, financiële middelen en eventueel externe kennis en dat er optimaal gebruik van wordt gemaakt;
9. alle ministeries over goed op elkaar afgestemde automatiseringssystemen en programma's kunnen beschikken om de nodige gegevens in te voeren zodat de data uit deze systemen door de 'CBS Key Experts' verwerkt kan worden tot indicatoren voor het secretariaat Nationaal Sociaal Economische Database;
10. de 'Statistical Commission' zorgdraagt voor een integrale aanpak van data, duurzame datasystemen en portaal;

11. het secretariaat 'National Commission' zorgdraagt dat specifieke rapportageregelingen (structurele procedures en richtlijnen) om over de voortgang van de SDGs te kunnen rapporteren worden vastgelegd en dat deze regelingen nageleefd worden;
12. de ministeries de wet- en regelgeving inventariseren en de nodige aanpassingen ten behoeve van de implementatie van de SDGs voorstellen en deze voorleggen aan de Staten.

Aan de Staten wordt tot slot geadviseerd om zorg te dragen voor de eventuele aanpassingen in de wet- en regelgeving ten behoeve van de implementatie van de SDGs. Voorts wordt aan de Staten geadviseerd om erop toe te zien dat de Raad van Ministers de bovengenoemde aanbevelingen aangedragen door de Rekenkamer oppakt en uitvoert. Als laatste beveelt de Rekenkamer de Staten aan om erop toe te zien dat de Raad van Ministers verantwoording aflegt over de aanpak en uitvoering van de 'Roadmap'.

Rapòrt resumé

Resúmen

Den e Asamblea General di Nashonnan Uní ku a tuma lugá dia 25 di sèptèmber di 2015, e estadonan miembro a adoptá e resolushon ‘Transforming the World: the 2030 Agenda for Sustainable Development Goals’ (di awor padilanti: Agènda 2030). Agènda 2030 ta un agènda amplio riba e tema di desaroyo sostenibel ku ta inkorporá sinku komponente di desaroyo sostenibel (Hende, Planeta, Prosperidat, Pas i Aliansa) na un manera balansá. E agènda ta deskribí e diesshete Metanan di Desaroyo Sostenibel (na ingles: Sustainable Development Goals i di awor padilanti: SDG) ku mester alkansá pa aña 2030. E SDGnan ta sigui e Metanan di Desaroyo pa Milenio (na ingles: Millenium Development Goals i di awor padilanti: MDG) ku lo mester a alkansá pa aña 2015.

Komo miembro di Nashonnan Uní, Reino Hulandes tambe a adoptá Agènda 2030 dia 25 di sèptèmber di 2015. Debí na esei, gobièrnu di Kòrsou a comprometé su mes ku realisashon di e SDGnan i, meskos ku e otro partinan di Reino, tin e deber di duna di su banda pa e metanan di desaroyo fihá den Agènda 2030 bira realidat.

No ta e gobièrnunan so, sino tambe e kontralorianan di e diferente paisnan ta hunga un papel den realisashon di e SDGnan i e metanan di desaroyo di nan respektivo paisnan. Den e kuadro akí, durante e asamblea di Organización Latinoamericana y del Caribe de Entidades Fiscalizadoras Superiores na òktober di 2017, Kontraloria General di Kòrsou (di awor padilanti: Kontraloria) a firma un kombenio pa evaluá e plan di gobièrnu pa realisashon di e SDGnan, vigilá nan realisashon i raportá al respekto.

En bista di esaki, Kontraloria a disidí di hasi un investigashon di efektividat tokante e preparativonan hasí pa implementashon di e SDGnan. Teniendo cuenta ku e echo ku realisashon di e SDGnan ta responsabilidad primario di gobièrnu, e investigashon akí lo enfoká riba e manera ku gobièrnu a kumpli ku su responsabilidad pa por realisá e SDGnan. Meta di e investigashon ta di inventarisá e preparativonan ku gobièrnu a hasi i identifiká e opstákulonnan ku por stroba realisashon di e SDGnan.

Pregunta sentral di e investigashon akí ta:

E pasonan ku gobièrnu a tuma di sèptèmber 2015 te 12 di desèmber di 2018 ta sirbi komo bon preparativo pa por alkansá e metanan fihá den Agènda 2030 (e SDGnan) na aña 2030?

Pa kontestá e pregunta sentral, a evaluá e preparativonan di gobièrnu usando e asina yamá ‘zevenstappenkader’ (‘kuadro di shete paso’, wak paragraf 2.5). Ademas di e shete pasonan akí, Kontraloria a wak den e investigashon akí si gobièrnu a siña for di implementashon di e MDGnan.

Aki ta sigui un resúmen di e resultadonan di e investigashon ku ta kontestá e preguntanan sekundario, konforme e kuadro normativo.

Kua ta e lèsnan ku gobièrnu a siña for di implementashon di e Metanan di Desaroyo pa Milenio? (Lessons learned from MDGs)

- Gobièrnu a enfrentá algun opstákulo den implementashon di MDGnan ku a stroba nan realisashon. E investigashon akí a mustra ku gobièrnu no a tuma medida pa aliviá tur e opstákulonnan aki. Awor, e ministerionan ta señalando riba e mesun opstákulonnan akí komo posibel peliger den implementashon di e SDGnan. Si no eliminá e opstákulonnan e riesgo ta eksistí ku pa 2030 Kòrsou lo no alkansá e SDGnan.

Te kon leu gobièrnu a adaptá Agènda 2030 na e sirkunstansianan spesífiko di nos pais?

- Na 2016, Konseho di Minister a ratifiká un plan di desaroyo nashonal (na ingles: National Development Plan i di awor padilanti: NDP), pero e no a keda implementá manera e tabata formulá.
- Gobièrnu a inkluí e SDGnan den e Akuerdo di Gobernashon (2017-2021), e Programa di Gobernashon (2017-2021) i e presupuesto(nan) for di 2017, pero ainda ta falta konsientisashon tokante e importansia i e implikashonnan di largu plaso di e SDGnan.
- Gobièrnu ta enbolbí ku e SDGnan i a tuma paso pa deskribí kiko ta loke ke alkansá ku e SDGnan, pero ainda no a elaborá e pasonan akí suficiente, formulando prosedimentu, instrukshon i plan di akshon konkreto.

- No ta tur ministerio a inkorporá e SDGnan implísitamente den nan strategianan i plannan di maneho, aunke mester bisa ku nan strategia- i plannan di maneho ta dirigí riba e mesun metanan ku e SDGnan.
- No a formulá un plan di maneho integral ku ta trese koordinashon den e plannan di maneho di e nueue ministerionan pa implementashon di e SDGnan.
- Den un periodo di tres aña, a fiha tres diferente struktura di implementashon pa realisashon di e SDGnan. E strukturanan akí sea no a funshoná manera tabata e intenshon òf, den práktika, no tabatin suficiente koordinashon, repartishon i asignashon konkreto di e ròl- i responsabilidatnan di e diferente ministerionan. E Roadmap ku Konseho di Minister a adoptá dia 12 di desèmber di 2018 ta fiha un otro struktura di implementashon nobo ku ainda mester keda formalisá i operashonalisá.
- Ainda no a duna suficiente informashon tokante Agènda 2030. E investigashon a mustra ku e ministernan i e funshonarionan mas haltu di e ministerionan sí ta na altura di e SDGnan, pero ku ainda e organisashonnan di eheshon i e otro partidonan interesá no a risibí suficiente informashon al respekto. Esei ta asina, apesar ku Agènda 2030 ta boga pa un enfoke inklusivo i partisipativo durante henter e proseso, for di su preparashon i implementashon te na monitoreo i presentashon di informe.

Gobièrnu a inventarisá i aloká e medionan i e kapasidatnan (medionan di implementashon) nesario pa por implementá Agènda 2030?

- Debí ku un aserkamentu (integral) di e SDGnan ta algu bastante kompleho i debí na situashon finansiero di Pais, e ministerionan ta enfrentá un desafío grandi pa por identifiká i asigná e medio- i kapasidatnan nesario.
- Ainda no a prepará un presupuesto interministerial pa implementá e SDGnan konhuntamente, i esaki ta keda un opstákulo ku gobièrnu mester haña un solushon p'e.
- No ta tur ministerio a hasi un inventarisashon di e lei- i reglanan lokal pa wak si nan ta permití pa realisá e SDGnan konhuntamente ni/òf no ta tur ta mira e nesidat di hasi esaki. E ministerionan ku sí a hasi e inventarisashon a duna di konosé ku e lei- i reglanan aktual no ta duna espasio pa realisá e SDGnan konhuntamente riba tur tereno.
- No a implementá e desishon di Konseho di Minister di 19 di òktober 2016 (number di kaso 2016/042035) tokante formashon di kapasidat.

Gobièrnu a bin ku un sistema pa supervisá progreso den implementashon di Agènda 2030, i pa duna follow-up i presentá informe al respekto?

- Mediante un dekreto nashonal di 7 di novèmber di 2016, number 16/3082, a instituí un Sekretariado di Base di Dato Sosioekonómiko Nashonal (Nationaal Sociaal Economische Database) ku mester sòru pa e sistemanan di outomatisashon di e ministerionan ta koordiná ku otro di manera ku por monitoriá progreso di e implementashon. Gobièrnu a kuminsá forma e Sekretariado di Base di Dato Sosioekonómiko Nashonal pero no a pèrkurá pa kumpli ku e kondishonnan nesesario (suficiente personal i fondo) pa sigui duna forma na dje.
- Rekolekshon di dato ta keda un desafio. Ni e kalidat ni e kantidat di informashon disponibel na e ministerionan ta berdaderamente adekuá. Falta di dato ku por usa pa por kalkulá indikadó ta keda un problema i esei ta kompliká monitoreo di progreso di e SDGnan.
- E ministerionan tin sistema di outomatisashon i software, pero esakinan no ta konfigurá i koordiná ku otro pa monitoriá progreso di implementashon di e SDGnan.
- Na nivel nashonal, no a fiha regla spesífiko pa presentashon di informe (prosedimentu i pouta struktural) enkuanto progreso di e SDGnan. Ku aprobashon di e Roadmap, Konseho di Minister a bai di akuerdo pa lanta un 'komishon di statistik' ku lo mester usa e Sekretariado di Base di Dato Sosioekonómiko Nashonal komo instrumento pa asina traha strukturalmente riba optimalisashon di e proseso di rekolektá dato i prosesá esakinan pa por monitoriá e SDGnan i presentá informe tokante nan progreso.

Konklushon

Kontraloria ta konkluí ku gobièrnu no a traha suficiente riba e opstákulonnan ku a presentá den implementashon di e MDGnan, pa asina evitá ku nan lo a bira un peliger pa realisashon di e SDGnan. E ministerionan a trese padilanti algun punto general i spesífiko ku por stroba implementashon di e SDGnan. Ta trata akí di struktura di gobièrnu, situashon finansiero, konsientisashon tokante e SDGnan i planifikashon i alokashon di medio (dato, fondo i personal).

Kontraloria ta konklui tambe ku den e periodo di sèptèmber 2015 te ku 12 di desèmber 2018, apesar di e situashon ekonómiko i finansiero di Pais, gobièrnu a tuma diferente akshon pa realisashon di e SDGnan. Sin embargo, te ku desèmber di 2018, no tabatin un struktura di koordinashon i un liña di maneho koherente ku ta elaborá, na un manera kla, plan den etapa ku prosedimentu i pouta konkreto. Komo konsekuensia, e ministerionan no ta trahando a base di un plan integral i konkreto. Tin ministerio ku ainda ta trahando riba e SDGnan a base di nan propio liña di maneho. Tampoko no a prepará un ‘stakeholders map’ kaminda ta identifiká e partinan interesá i ta fiha responsabilidat di kada ken. Ademas, no tin un sistema di monitoreo i presentashon di informe ku ta funshonando.

Debí na e puntonan menshoná aki riba, gobièrnu ta kore riesgo ku lo no alkansá e SDGnan pa aña 2030.

Rekomendashon

A base di e resultado- i konklushonnan, Kontraloria ta rekomendá Konseho di Minister pa pèrkurá pa lo siguiente:

1. Mester generá mas konsientisashon den ámbito gubernamental i polítiko tokante e relevansia i implikashon di largu plaso di e SDGnan, pa asina e medionan disponibel por keda invertí;
2. Mester implementá e desishon di Konseho di Minister di 12 di desèmber di 2018, ku number di kaso 2108/055039. Mester formalisá e desishon akí di Konseho di Minister mediante un dekreto nashonal i despues operashonalisá e desishon, inkluso e rekomendashonnan ku tin den e ‘Roadmap’;
3. Te asina leu ku esei no a sosodé ainda, e ministerionan mester inkorporá e SDGnan den nan aktividatnan primario, fihando nan den plan integral di maneho di akuerdo ku e standart- i normanan di Agènda 2030. Mester fiha nan den nan plannan di akshon i programanan di aña tambe, pa asina garantisá ku tin kontinuidat den realisashon di e SDGnan;
4. Mester krea mas konsientisashon serka e ministerionan i e otro partinan interesá ku tin di aber direkta- òf indirektamente ku e SDGnan, pa asina e aserkamentu fragmentá ku tin aktualmente pa loke ta implementashon di Agènda 2030 por bira un aserkamentu integral;
5. Ora adaptá e maneho (eventualmente ku su lei- i reglanan korespondiente), mester mara esakinan direktamente na e SDGnan; ademas, e Komishon

Nashonal ('National Commission') menshoná den e Roadmap mester asistí den esaki;

6. E Komishon Nashonal den futuro mester stimulá partisipashon i aporte di tur e partinan interesá; pa logra esei, nan mester komuniká e SDGnan i e metanan spesífiko klaramente na e partinan interesá, pa asina e toma di desishon por tuma lugá na un manera partisipativo i pa un i tur por ta enbolbí den e implementashon;
7. E Komishon Nashonal mester identifiká e responsabilidatnan di e ministerionan, identifiká e fondonan, e kapasidatnan i e nesesidatnan di outomatisashon i di teknologia, i aloká esakinan na esnan responsabel;
8. Mester sigui forma e Sekretariado di Base di Dato Sosioekonómiko Nashonal; spesífikamente, mester sigui traha riba formashon di kapasidat i infrastruktura, pèrkurá pa e fondonan nesesario ta disponibel, buska konosementu eksterno ora ta nesesario i usa tur e medionan akí na un manera óptimo;
9. Tur ministerio mester tin sistema di outomatisashon i software ku ta bon kordiná ku otro pa por hinka e datonan nesesario di tal manera ku e asina yamá 'CBS Key Experts' por prosesá e datonan di e sistemanan akí i produsí indikadónan ku Sekretariado di Base di Dato Sosioekonómiko Nashonal por traha kuné;
10. 'Statistical Commission' mester sòru pa un aserkamentu integral riba tereno di dato, sistema di dato duradero i aksesu na dato;
11. E sekretariado 'Komishon Nashonal' mester sòru pa fiha regla spesífiko (prosedimentu i pouta struktural) pa presentashon di informe riba progreso di e SDGnan i sòru pa e reglanan akí ser apliká tambe;
12. E ministerionan mester inventarisá e lei- i reglanan, proponé e adaptashonnan nesesario pa por implementá e SDGnan i presentá esakinan na Parlamento.

Finalmente, ta rekomendá Parlamento pa sòru pa e adaptashonnan di e lei- i reglanan ku ta nesesario pa implementashon di e SDGnan tuma lugá. Ademas, ta rekomendá Parlamento pa vigilá pa Konseho di Minister adoptá i implementá e rekomendashonnan akí di Kontraloria. Por último, Kontraloria ta rekomendá Parlamento pa pèrkurá pa Konseho di Minister duna kuenta tokante kon ta aserkando i implementando e 'Roadmap'.

1. Algemene Inleiding

De Sustainable Development Goals (hierna: SDGs) of duurzame ontwikkelingsdoelen moeten zorgen voor het beëindigen van armoede en ongelijkheden, het bouwen aan een vreedzame samenleving, een duurzame bescherming van de planeet en duurzame economische groei in 2030. Wat zijn deze doelen? Hoe zijn deze opgesteld? En wat doet Curaçao met deze doelen?

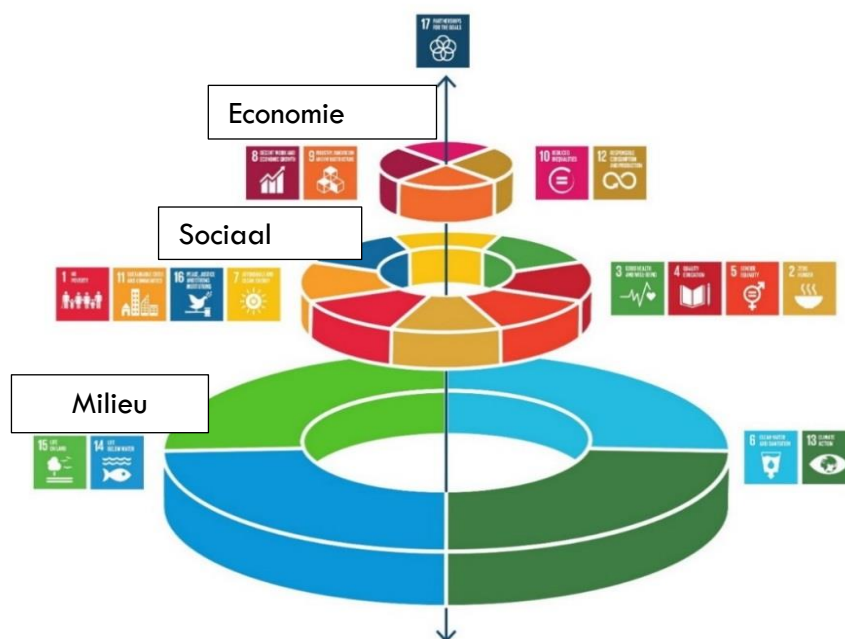
In het jaar 2000 ondertekenden de 189 landen van de Verenigde Naties (hierna: VN) de Millenniumverklaring¹. In de Millenniumverklaring hebben de landen acht concrete millenniumdoelen vastgesteld die moesten zorgen voor een duurzame leefomgeving en een einde moesten maken aan extreme armoede, ongelijkheden tussen burgers, ziekte en honger in de wereld. De acht doelstellingen werden opgedeeld in targets en indicatoren die het mogelijk maakten om de vooruitgang te meten en na te gaan of de doelstellingen effectief behaald werden. Deze millenniumdoelstellingen moesten per 31 december 2015 zijn behaald. Doordat deze datum naderde en niet alle doelen op dat tijdstip behaald zouden worden, heeft de VN gewerkt aan een nieuwe agenda die op de millenniumdoelstellingen voortbouwt. Als gevolg hiervan is op 25 september 2015 de resolutie² 'Transforming our World': 'The 2030 Agenda for Sustainable Development Goals' (hierna: de 2030 Agenda) tijdens de Algemene Vergadering van de VN door de lidstaten³ aangenomen. De 2030 Agenda is een belofte om armoede uit te bannen en tegen 2030 een duurzame ontwikkeling tot stand brengen waarbij ervoor wordt gezorgd dat niemand achterblijft. Deze agenda is een actieplan voor mens, planeet, welvaart, universele vrede en partnerschap waarbij alle landen en alle belanghebbenden handelend in samenwerkingsverband dit plan moeten uitvoeren. In de 2030 Agenda staan de 17 SDGs (zie bijlage 1) en 169 doelstellingen beschreven die kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen vaststellen verdeeld over de sociale, economische en ecologische dimensies van duurzame ontwikkeling die per 2030 bereikt moeten zijn.

¹ General Assembly Resolution 55/2

² General Assembly Distr.: General 21 October 2015. The SDGs are part of Resolution 70/1 of the United Nations General Assembly, the 2030 Agenda. GA A/RES/70/1

³ Ook het Koninkrijk der Nederlanden heeft de 2030 Agenda in deze vergadering aangenomen. Het Koninkrijk der Nederlanden behartigt namens Aruba, Curaçao, Nederland en Sint Maarten het buitenland beleid op basis van de wet van 28 oktober 1954, houdende aanvaarding van een statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden zoals gewijzigd. In deze rol is het Koninkrijk lid van de VN. Verwezen wordt naar het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (Stb. 503; PB 121).

Elke SDG bestaat uit de ('issue targets') doelstellingen en ('means of implementation targets') middelen voor implementatiedoelstellingen. Van de 169 doelstellingen worden 126 beschouwd als issue doelen en 43 als middelen voor implementatiedoelstellingen. Hierbij moet rekening worden gehouden dat de SDGs geïntegreerd en ondeelbaar zijn en tevens moeten zorgen voor een evenwicht tussen de genoemde drie dimensies van duurzame ontwikkeling. Dit betekent dat ter uitvoering van de 2030 Agenda het beleid gericht dient te zijn op de integratie van de onderlinge verbanden binnen de sociale sector en tussen de sociale, economische en milieudimensies van duurzame ontwikkeling (zie figuur1).

Figuur 1: de drie dimensies voor duurzame ontwikkeling

De aandachtspunten per dimensie worden hieronder weergegeven.

Bij de economische sector gaat het om:

- Het bevorderen van inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve werkgelegenheid en waardig werk voor een ieder.
- Het bevorderen van inclusieve en duurzame industrialisering en stimulering van innovatie.
- Het terugdringen van ongelijkheid in en tussen landen.
- Het verzekeren van duurzame consumptie- en productiepatronen.

Binnen de sociale sector gaat het om:

- Armoedebestrijdingsstrategieën.
- Het beleid ter bevordering van werkgelegenheid, waardig werk en sociale inclusie.
- Het beleid ter verbetering van de toegang tot kwaliteitsonderwijs, basisgezondheidszorg, veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen.
- Het groep-specifiek beleid zoals het jongerenbeleid, het ouderenbeleid, beleid voor personen met een handicap en het inheemse volkerenbeleid.

De milieusector betreft:

- Het verzekeren van toegang tot duurzaam beheer van water en sanitair voor een ieder.
- De acties ter bestrijding van klimaatverandering en haar impact.
- Het conserveren en het duurzaam gebruiken van de oceanen, zeeën en mariene bronnen voor duurzame ontwikkeling.
- Het beschermen, herstellen en bevorderen van het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, duurzaam beheer van bossen, stoppen van landdegradatie en het verlies aan biodiversiteit een halt toe roepen.

In tabel 1 is weergegeven hoe de vijf componenten van duurzame ontwikkeling (Mensen, Planeet, Welvaart, Vrede en Partnerschap) op een evenwichtige manier één of meerdere van de zeventien SDGs bevatten en zijn gericht op één of meerdere van de drie dimensies.

	Component	SDGs	Dimensie
1	Mensen	1 tot en met 5	Sociale sector
2	Planeet	6, 12 tot en met 15	Milieu en economische sector
3	Welvaart	7 tot en met 11	Sociale en economische sector
4	Vrede	16	Sociale sector
5	Partnerschap	17	Economische, sociale en milieu sector

Tabel 1: Componenten en dimensies van duurzame ontwikkelingen

In hoofdstuk 2 zal uitgeweid worden over de opzet van het onderzoek.

2. Opzet van het onderzoek

2.1 Algemeen

Door het aannemen van de VN resolutie heeft de overheid zich gebonden aan de plicht om de SDGs op lokaal niveau uit te voeren. In dit kader heeft de Rekenkamer tijdens het jaarcongres⁴ in 2017 van de ‘Organización Latino Americana y del Caribe de Entidades Fiscalizadoras Superiores’ (hierna: OLACEFS) onder andere een overeenkomst getekend dat zij het plan van de overheid voor de realisatie van de SDGs zal beoordelen, toezicht zal houden op de realisatie hiervan en hierover zal rapporteren. Het hierboven genoemde heeft de Rekenkamer ertoe gezet om een doelmatigheidsonderzoek uit te voeren naar de voorbereidingen van de overheid om de duurzame ontwikkelingsdoelen te kunnen realiseren.

2.2 Doel van het onderzoek

Met dit onderzoek heeft de Rekenkamer beoogd de voorbereidingen die door de overheid in de periode vanaf september 2015 tot en met december 2018 zijn getroffen in kaart te brengen en inzicht te verschaffen in de mogelijke knelpunten die het behalen van de SDGs in de weg kunnen staan.

Om dit doel te kunnen bereiken heeft de Rekenkamer voor dit onderzoek de volgende centrale vraag geformuleerd:

Vormen de stappen die de overheid vanaf september 2015 tot 12 december 2018 heeft genomen een goede voorbereiding om de duurzame ontwikkelingsdoelen van de 2030 Agenda in het jaar 2030 te bereiken?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden heeft de Rekenkamer de volgende deelvragen opgesteld:

Vraag 1: Welke lessen heeft de overheid geleerd uit de millenniumdoelstellingen?
(Lessons learned from Millenium Development Goals (hierna: MDGs))

Vraag 2: In welke mate heeft de overheid de 2030 Agenda in haar nationale context aangepast?

⁴ Resolutie van de XXVI Asamblea General de la OLACEFS, Punta Cana, República Dominicana, Oktober 2017.

Vraag 3: Heeft de overheid middelen en capaciteiten (implementatiemiddelen) geïdentificeerd en beveiligd die nodig zijn om de 2030 Agenda te implementeren?

Vraag 4: Heeft de overheid een systeem opgezet om toezicht te houden op, follow-up te geven aan en te rapporteren over de voortgang bij de uitvoering van de 2030 Agenda?

2.3 Aard en reikwijdte van het onderzoek

In dit onderzoek wordt onderzocht in hoeverre de overheid stappen heeft ondernomen ter realisatie van de SDGs per 2030 en of deze voldoen aan het normenkader zoals uitgelegd in paragraaf 2.5 van dit rapport. De initiële reikwijdte voor dit onderzoek was tot en met november 2018. Rekening houdende met het feit dat de Raad van Ministers (hierna: RvM) op 12 december 2018 het besluit (met zaaknummer 2018/055039) heeft genomen om akkoord te gaan met de 'Roadmap voor de implementatie van de SDGs op Curaçao', heeft de Rekenkamer besloten om dit besluit ook mee te nemen bij dit onderzoek. Hierdoor is het veldonderzoek doorgetrokken tot en met 12 december 2018. Het onderzoek heeft geen betrekking op de inhoudelijke beoordeling van de realisatie van SDGs, maar op de mate van voorbereiding door de overheid om deze te realiseren.

2.4 Aanpak van het onderzoek

Alle negen ministeries zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de realisatie van de SDGs en zijn per brief op de hoogte gesteld van dit onderzoek. Zowel in het voortraject als bij de uitvoering van het onderzoek hebben wij interviews gehouden met de secretarissen-generaal en/of afgevaardigde(n) van alle ministeries, directeur Directie Buitenlandse Betrekking (hierna: DBB), het hoofd beleidscoördinatie van het Ministerie van Algemene Zaken (hierna: het Ministerie van AZ), de projectmanager van het United Nations Development Program (hierna: het UNDP) op Curaçao⁵, de directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek (hierna: het CBS), de voorzitter van de Nationaal Sociaal Economische Databank (hierna: de NSED) en de voorzitter van de commissie Interparlementair Koninkrijk overleg (hierna: het IPKO⁶) Curaçao.

⁵ De projectmanager van het UNDP was eerst projectmanager voor het project 'Kòrsou Kapasità' en werd later aangesteld als projectmanager van het project 'Supporting the implementation of National Development Plan (NDP) and Agenda 2030'.

⁶ IPKO is het overleg tussen de Parlementen van de landen van het Koninkrijk. De bedoeling van dit overleg is om via uitwisseling van informatie en standpunten en door persoonlijk overleg over

Ook hebben wij desgevraagd informatie ontvangen van de Griffier van de Staten. Daarnaast zijn relevante documenten verzameld, doorgenomen en geanalyseerd⁷.

2.5 Normenkader

Ter beantwoording van deelvraag 1 heeft de Rekenkamer de door UNDP geconstateerde knelpunten bij de uitvoering van de MDGs en de door UNDP voorgedragen aanbevelingen zoals opgenomen in het rapport 'Toward a national Development Plan Process in Curaçao', 'Conditions and Opportunities for Democratic Dialogue, UNDP Curaçao October 30', 2013 als norm gehanteerd (zie hoofdstuk 3). Verder heeft de Rekenkamer in het onderzoek het zevenstappenkader⁸ gehanteerd. Door het hanteren van het zevenstappenkader beoogt de Rekenkamer een beeld te kunnen geven over de mate waarin de overheid zich heeft voorbereid om de SDGs te realiseren. Dit zevenstappenkader maakt onderscheid tussen twee domeinen, namelijk het beleidskader (zie tabel 2) en het gegevenskader (zie tabel 3), zoals hieronder aangegeven.

Beleidskader	
Deze eerste vier stappen zijn bedoeld om te controleren of de overheid:	
1	Blijk geeft van politieke betrokkenheid en erkenning van nationale verantwoordelijkheid in overeenstemming met de beginselen van duurzame ontwikkeling voor het toepassen van de SDGs (zie hoofdstuk 4).
2	Werkt aan de bekendmaking van de SDGs aan het publiek en de bevordering van de dialoog met stakeholders, met inbegrip van relevante niet-gouvernementele stakeholders (zie hoofdstuk 4).
3	Vorbereiding heeft getroffen om de SDGs te realiseren, inclusief het uitzetten van de rol van verschillende stakeholders en het bepalen hoe de verschillende doelen en streefdoelen op een geïntegreerde en coherente manier moeten worden bereikt (zie hoofdstuk 5).
4	Verantwoordelijkheden heeft toegewezen op ministerieel of ander niveau; passende financiële middelen en andere middelen heeft toegewezen en tevens verantwoordingsregelingen heeft vastgesteld (zie hoofdstuk 6).

Tabel 2: Beleidskader

verschillende onderwerpen die de landen aangaan, tot meer onderling begrip te komen. Bron: www.eerstekamer.nl/begrip/interparlementair

⁷ Zie bijlage 2 voor de lijst van geraadpleegde documenten.

⁸ Het zevenstappenkader is ontwikkeld door de Nederlandse rekenkamer in samenwerking met andere Europese rekenkamers en 'Supreme Audit Institution partners'. Bron: document 'A Practical Guide to Government SDG Preparedness Reviews Based on the experiences and reflections of seven supreme audit institutions'. http://www.intosai.org/fileadm/downloads/downloads/1_aboutus/SDGs_and_SAls/id782_SDGs_Netherlands.pdf

Gegevenskader	
De volgende drie stappen zijn bedoeld om te controleren of de overheid:	
5	Systemen heeft ontworpen en opgezet voor het meten en bewaken van de SDG-doelen en streefdoelen (zie hoofdstuk 7).
6	Basislijnen (de situatie bij het begin van het proces) heeft ingesteld voor de verschillende indicatoren aan de hand waarvan de voortgang tijdens de levenscyclus van de SDG kan worden beoordeeld (zie hoofdstuk 7).
7	Monitoring- en rapportageregelingen heeft vastgesteld ten behoeve van de voortgang van SDGs waarbij alle relevante stakeholders zijn betrokken (zie hoofdstuk 7).

Tabel 3: Gegevenskader

Aan de hand van het beleidskader en het gegevenskader worden de deelvragen 2 tot en met 4, welke zijn opgesteld ter beantwoording van de centrale vraag, beantwoord.

Deelvraag 2:	Stappen 1, 2 en 3
Deelvraag 3:	Stap 4
Deelvraag 4:	Stappen 5, 6 en 7

2.6 Leeswijzer

In hoofdstuk 3 wordt aangegeven in hoeverre de overheid bij de voorbereidingen van de implementatie van de SDGs rekening heeft gehouden met de door UNDP geconstateerde knelpunten bij de uitvoering van de MDGs en maatregelen heeft genomen om deze in casu te mitigeren. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de betrokkenheid en erkenning van de SDGs door de RvM, de Staten en de ministeries. Tevens wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de mate van bekendmaking van de SDGs aan alle stakeholders. Verder wordt in hoofdstuk 5 ingegaan op de mate waarin de SDGs geïntegreerd zijn in de nationale beleidsplannen, programma's en in hoeverre de wet- en regelgeving geïnterpreteerd is om de SDGs integraal te kunnen implementeren. Vervolgens geeft hoofdstuk 6 de uitkomsten weer in hoeverre de overheid de verantwoordelijkheden, de stakeholders, de middelen en capaciteiten heeft geïdentificeerd en in hoeverre de middelen, capaciteiten en verantwoordelijkheden zijn toegewezen aan de desbetreffende stakeholders. Hoofdstuk 7 behandelt het gegevenskader en geeft weer in hoeverre de overheid

paraat is om de voortgang van de SDGs te monitoren en hierover te rapporteren. In hoofdstuk 8 zijn de ambtelijke en bestuurlijke reacties in het kader van hoor en wederhoor opgenomen. Het rapport wordt in hoofdstuk 9 afgesloten met het nawoord van de Rekenkamer.

3. Knelpunten bij de implementatie van de MDGs en mogelijke knelpunten bij het implementeren van de SDGs

3.1 Inleiding

De voorbereiding ter realisatie van de SDGs kan volgens de Rekenkamer niet los gezien worden van de ervaringen die zijn opgedaan bij de uitvoering van de MDGs, zeker omdat de SDGs voortbouwen op de MDGs. De ambitie en reikwijdte van de SDGs vereisen een strengere structuur en aanpak. In dit kader is in dit onderzoek ook nagegaan in hoeverre de overheid bij de voorbereidingen op de implementatie van de SDGs rekening heeft gehouden met de geconstateerde knelpunten bij de uitvoering van de MDGs en de door UNDP voorgedragen aanbevelingen zoals opgenomen in het rapport 'Toward a national Development Plan Process in Curaçao', 'Conditions and Opportunities for Democratic Dialogue, UNDP Curaçao October 30, 2013'. Verder is in dit onderzoek gekeken of deze knelpunten nog steeds een mogelijke valkuil vormen voor de realisatie van de SDGs.

In paragraaf 3.2 worden de knelpunten die bij de uitvoering van de MDS werden geïdentificeerd alsmede de aanbevelingen weergegeven. In paragraaf 3.3 worden de punten die de ministeries als knelpunten bij de implementatie van de SDGs hebben aangegeven, weergegeven.

3.2 Knelpunten bij de uitvoering van de MDGs

In 2011 heeft het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties⁹ het eerste millennium Ontwikkelingsdoelenverslag voor Curaçao en Sint Maarten uitgegeven. De onderkende knelpunten in het verslag zijn: frequente veranderingen in de overheid en de zeldzaamheid van directe en brede deelname van belanghebbenden (weinig participatie van de belanghebbenden). In dat kader heeft Curaçao, met ondersteuning van het UNDP in 2013, een scopingsopdracht uitgevoerd om het NDP te ontwikkelen en de goedkeuring hiervan door de bredere samenleving te vergemakkelijken. Daarnaast was het de bedoeling om de cultuur en praktijk van democratisch bestuur te versterken. Belangrijke aandachtspunten bij deze opdracht waren het gebrek aan continuïteit in ontwikkelingsplannen en het onvermogen om deze plannen uit te voeren.

⁹https://www.undp.org/content/dam/trinidad_tobago/docs/DemocraticGovernance/Publications/MGReportCURandSXM.pdf

Naar aanleiding van de genoemde scopingsopdracht heeft P. Thomas & J. Sostrin in 2013 het scoping mission report 'Towards a National Development Plan Process in Curaçao' opgesteld waarin een aantal obstakels is genoemd dat tijdens deze scopingsopdracht naar voren is gebracht. Deze obstakels waren:

- a. Mismatch tussen wat gezegd wordt en wat gedaan wordt.
- b. Gebrek aan afstemming rond de kernactiviteiten. Strategieën en tactieken die nodig zijn om geprioriteerde initiatieven te bereiken.
- c. Toegang en uitwisseling van informatie is niet gemakkelijk.
- d. Planning en uitvoering: weten wat de ontwikkelingsprioriteiten zijn staat niet gelijk aan 'hoe' deze prioriteiten effectief aangepakt moeten worden.
- e. Betrokkenheid van een ieder ontbreekt.
- f. Capacity gaps: gebrek/tekort aan zowel individuele als institutionele capaciteitsopbouw (systemen) om de effectiviteit van de overheid op alle niveaus te versterken.

Om deze obstakels te kunnen overbruggen zijn toen naar aanleiding van de resultaten van de scopingsopdracht aanbevelingen aangedragen. Uit het onderzoek is gebleken dat door de overheid niet aan al deze aanbevelingen is voldaan, met dien verstande dat hier bij de voorbereiding op de implementatie van de SDGs geen rekening mee is gehouden. Deze aanbevelingen zijn:

1. Het ontwikkelen van een NDP met ondersteuning van UNDP; **(voldaan)**
2. Het bevorderen van de acceptatie en erkenning van het NDP binnen de overheid. De monitoring en ondersteuning van de uitvoering ervan via een 'Group of Champions'; **(niet voldaan)**
3. Het opbouwen van capaciteit voor een effectieve overheid en democratische Governance en Leiderschapsontwikkeling; **(niet voldaan)**
4. De verbreding van de acceptatie en het eigenaarschap (ownership) in de samenleving via processen van publieke betrokkenheid; **(deels voldaan/ dialogen met beperkt aantal stakeholders)**
5. Het opzetten van een nationaal sociaal economische databank; **(voldaan)**
6. Het vaststellen van uitgangswaarde cijfers (nulmetingen); **(deels voldaan/RIA)**
7. Methode vaststellen ter verspreiding van informatie; **(deels voldaan /NSED)**
8. Het ondersteunen en opzetten van een infrastructuur voor een gecoördineerde stakeholdersbenadering bij duurzame ontwikkeling. **(niet voldaan)**

Uit het bovenstaande blijkt dat de overheid aan twee van de acht voorgedragen¹⁰ aanbevelingen heeft voldaan. Aan drie is deels voldaan en in drie gevallen is niet voldaan. Daarnaast heeft de Rekenkamer geconstateerd dat bepaalde knelpunten die bij de uitvoering van de MDGs zijn geconstateerd, nog steeds als mogelijke valkuilen bij de uitvoering van de SDGs worden aangemerkt door de ministeries. Deze worden in het volgende paragraaf weergegeven.

3.3 Door de ministeries aangegeven mogelijke valkuilen

De door de ministeries aangegeven valkuilen heeft de Rekenkamer voor zover mogelijk in de onderstaande vijf categorieën gegroepeerd.

1. Agenda 2030 (Algemeen)

- Het is een te ambitieuze agenda.
- Het gaat hier om het kopiëren van buitenlandse praktijken in plaats van dat Curaçao realistische doelen vaststelt die bij haar passen.
- De agenda is irrealistisch en Curaçao zal niet in staat zijn om deze doelstellingen binnen de uitvoeringsperiode van 15 jaar (dus voor het jaar 2030) te realiseren.
- De agenda wordt door de ministeries gezien als een project en niet als een programma.

2. Overheidsstructuur

- Er is geen structuur opgezet om de SDGs te kunnen realiseren.
- De overheidsstructuur blijft een probleem omdat het het interministerieel handelen niet bevordert. Hierdoor loopt de samenwerking tussen de ministeries niet gemakkelijk.
- Integrale stappen binnen de huidige overheidsstructuur zijn moeilijk omdat sprake is van negen ministeries die ieder haar eigen doelen wil behalen om te 'scoren'.
- De financiële structuur is niet gebaseerd op een integraal beleid met als gevolg dat er geen integrale begroting opgesteld kan worden.

¹⁰ Naar aanleiding van de scopingopdracht heeft P. Thomas & J. Sostrin in 2013 het scoping mission report 'Towards a National Development Plan Process in Curaçao' opgesteld waarin een aantal obstakels zijn genoemd die tijdens deze scopingopdracht naar voren zijn gebracht.

3. Financiële situatie van het Land

- Curaçao heeft als zijnde een Small Island Developing State (SID) haar beperkingen (onder andere kleine maar groeiende populaties, beperkte middelen, kwetsbaarheid voor externe schokken, overmatige afhankelijkheid van internationale handel en kwetsbare omgevingen) en is bovendien als deel van het Koninkrijk niet in de mogelijkheid om gebruik te maken van de beschikbare internationale financiële fondsen.
- De focus is nu gericht op de huidige problemen waarmee het Land geconfronteerd wordt.
- Gezien het standpunt van het College financieel toezicht omtrent de financiële positie van het Land, waar wordt aangegeven dat de begroting verlaagd dient te worden terwijl er niet geleend mag worden, is het onzeker of er voldoende financiële middelen beschikbaar zullen zijn om de SDGs te kunnen realiseren.
- De bereidwilligheid om samen te werken is aanwezig maar door de financiële situatie stelt elk ministerie haar eigen prioriteiten en richt zich op haar eigen 'core business'.

4. Bewustwording over de 2030 Agenda/SDGs

- Gebrek aan 'awareness' over de verantwoordelijkheid om de SDGs te realiseren.
- Ambtenaren beseffen niet dat er een relatie bestaat tussen de SDGs en hun dagelijkse werkzaamheden.
- Er wordt niet gewerkt aan de bewustwording en betrokkenheid van de ambtenaar.
- Niet voldoende financiële middelen beschikbaar gesteld om het plan te communiceren naar het volk en bedrijfsleven toe.

5. Planning en allocatie van middelen (data, financiën, personeel)

- De aanpak van de overheid is volgens men gebaseerd op brandjes blussen.
- De overheid wil teveel dingen simultaan volbrengen.
- Gebrek aan leiderschap om beslissingen te nemen.
- Plannen worden opgesteld maar implementatie is nog een probleem.

- Tekort aan zowel kwantitatief als goed opgeleid personeel om de doelen uit te voeren en te realiseren.
- Er is geen ministerieel 'share-drive system' waarbij ministeries onderling digitaal informatie kunnen uitwisselen. Data/gegevens systemen zijn niet aan elkaar 'gelinkt'.

Ook in de Roadmap is een aantal knelpunten geïdentificeerd specifiek voor de deelgebieden economie, milieu, onderwijs, armoede en jeugdontwikkeling waarvoor aandacht gevraagd wordt.

3.4 Conclusie

De Rekenkamer concludeert het volgende.

De aangedragen aanbevelingen om de knelpunten die bij de implementatie van de MDGs zijn geconstateerd om te mitigeren, heeft de overheid niet allemaal uitgewerkt.

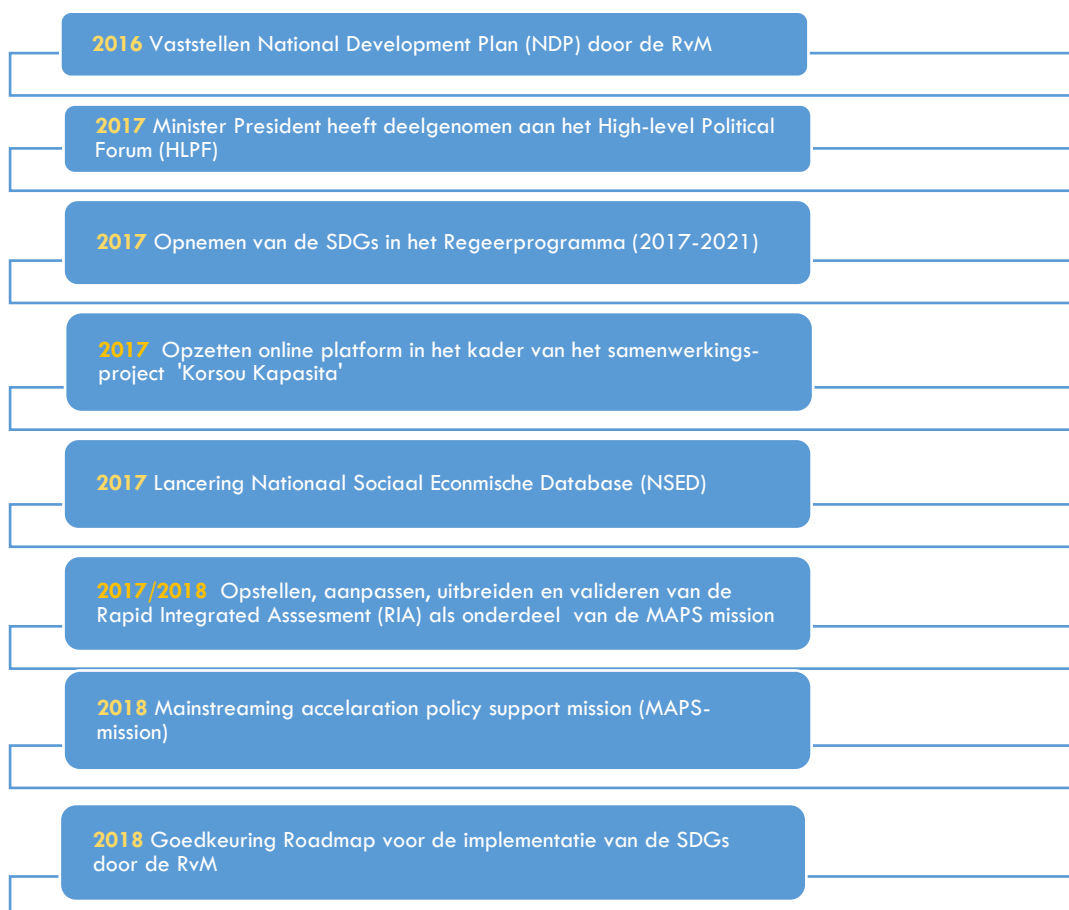
Gezien het feit dat deze knelpunten nu weer door de ministeries als mogelijke valkuilen aangemerkt worden, concludeert de Rekenkamer dat de overheid niet voldoende lering heeft getrokken uit deze aanbevelingen waardoor de ministeries nu geconfronteerd worden met dezelfde obstacles. Dit is van invloed op een efficiënte en effectieve voorbereiding op de implementatie van de SDGs.

Als gevolg hiervan bestaat het risico dat ook de SDGs niet tijdig of niet op een efficiënte wijze gerealiseerd kunnen worden.

4. Betrokkenheid, erkenning en bekendmaking van de 2030 Agenda

4.1 Inleiding

De 2030 Agenda is veelomvattend en vraagt om een geïntegreerde (inclusieve en participatieve) aanpak. De realisatie van de SDGs is de verantwoordelijkheid van alle stakeholders, maar de overheid is de eindverantwoordelijke. In dit kader is het belangrijk dat er sprake is van betrokkenheid en erkenning van deze verantwoordelijkheid door de overheid. Tevens is het belangrijk dat voor de bewustwording de SDGs gecommuniceerd worden aan alle betrokken partijen/stakeholders. De Rekenkamer heeft onderzocht in hoeverre de RvM, de Staten en de ministeries betrokken zijn bij de voorbereiding voor de realisatie van de SDGs en welke acties zij in dit kader hebben genomen. Alvorens in te gaan op de bevindingen wordt in onderstaand overzicht op hoofdlijnen aangegeven welke acties de overheid per jaar heeft genomen:

Uit het onderzoek blijkt dat de 2030 Agenda:

1. zowel op bestuurlijk niveau als door de top van de ministeries erkend wordt, maar dat in bestuurlijk en politiek opzicht extra bewustwording gecreëerd moet worden ten aanzien van de relevantie en lange termijn implicatie van de SDGs opdat de beschikbare middelen zowel nu als in de toekomst gereserveerd en in geïnvesteerd worden. (zie paragraaf 4.2)
2. bij de ministers, de top van de ministeries en ook bij bepaalde organisaties leeft maar nog niet voldoende is gecommuniceerd naar de (overige potentiële) stakeholders toe (zie paragraaf 4.3).

Deze punten zullen nader worden uitgewerkt in de volgende paragrafen.

4.2 Betrokkenheid en erkenning op bestuurlijk en ambtelijk niveau

In volgende paragrafen zal een toelichting worden gegeven op de betrokkenheid van de verschillende actoren op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau.

4.2.1 Raad van Ministers

Tussen de periode nadat de resolutie in 2015 was aangenomen en december 2018 heeft het Land vier verschillende kabinetten gekend waarvan één een interim kabinet was.

Periode	Kabinetten
31 augustus 2015 tot 23 december 2016	Whiteman
23 december 2016 tot 24 maart 2017	Koeiman
24 maart 2017 tot 29 mei 2017	Pisas
29 mei 2017 tot heden	Rhuggenaath

Tabel 4: Kabinetsperiodes vanaf november 2015 tot heden

In deze periode heeft de RvM van de verschillende kabinetten verschillende besluiten genomen inzake de SDGs, zoals:

- het ratificeren van het NDP in februari 2016 en het bij Landsbesluit¹¹ vaststellen van een uitvoeringstructuur hiervoor in november 2016;
- het instellen van de NSED in november 2016 en het lanceren van de Databank in december 2017;

¹¹ Landsbesluit d.d. 7 november 2016, no. 16/3082 2016/42101.

- het instemmen met de Combos¹² en 'Mainstreaming Acceleration and Policy Support'(MAPS)¹³ methodologieën in augustus 2017;
- het akkoord gaan met de 'Multicountry Sustainable Development Framework' (MSDF)¹⁴;
- het instemmen met de 'Roadmap voor de implementatie van de SDGs' op 12 december 2018¹⁵.

De Rekenkamer heeft vastgesteld dat voor de periode september 2015 tot en met december 2018 twee Regeerakkoorden en twee Regeerprogramma's (namelijk, regeerperiode 2013-2016 en periode 2017-2021) zijn vastgesteld.

Daarbij heeft de Rekenkamer geconstateerd dat:

- in het Regeerakkoord en het Regeerprogramma 2013 - 2016 'Speransa i Konfiansa' de SDGs niet zijn opgenomen. Dit is evident daar het Regeerakkoord en het Regeerprogramma 2013 - 2016 vóór de resoluties van december 2015 zijn vastgesteld;
- alhoewel het Regeerprogramma 2013 - 2016 vastgesteld is voordat dat de SDGs aangenomen zijn, heeft het toenmalige kabinet door het ratificeren van het NDP in februari 2016 aangegeven vorm te willen geven aan de 2030 Agenda en de SDGs voor Curaçao;
- de overheid in het **Regeerakkoord** 2017 - 2021 'Realisando e mákismo potensial di Kòrsou' (het realiseren van Curaçaos potentieel) welke op 10 mei 2017 is ondertekend, voor de periode 2017 - 2021 haar voornemens heeft gegeven met betrekking tot de 2030 Agenda;
- de overheid in het **Regeerprogramma**¹⁶ voor de periode 2017 - 2021 heeft aangegeven dat in nauwe samenwerking met lokale, regionale en

¹² De Combos is een Multidimensionale benadering om de kosten per SDG te verminderen. Methodologie voor het vereenvoudigen van de complexiteit en vooruitgang boeken op de uitvoering.

¹³ Het betreft methodologieën inzake de 'best practices' en methodes t.b.v. de uitvoering van de nationale planningsprogramma's.

¹⁴ Bron: United Nations Multi-Country Sustainable Development Framework in the Caribbean: het VN-meerlandenbeleid voor duurzame ontwikkeling 2017-2021 definieert hoe de agentschappen, fondsen en programma's van de VN hun vergelijkende voordelen zullen bundelen binnen een uniek strategisch raamwerk dat aansluit bij en bijdraagt aan de overkoepelende strategische doelen van de overheid en belangrijke belanghebbenden van Caribbean. Dit kader biedt een platform voor landen om toegang te krijgen tot de wereldwijde expertise en ervaring van het VN-systeem op zowel nationaal als sub-regionaal niveau.

¹⁵ Besluit RvM 12 december 2018, zaaknummer 2018/055039.

¹⁶ De Raad van Ministers heeft op 13 september 2017 het Regeerprogramma samen met het Urgentieprogramma in ontvangst genomen. Het Regeerprogramma is bij brief d.d. 15 september

internationale kantoren van UNDP verder gewerkt zal worden aan de implementatie van het NDP.

- de verschillende SDGs in het regeerprogramma 2017- 2021 zijn opgenomen.

4.2.2 Staten

Niet alleen de ministers dienen betrokken te zijn bij de voorbereidingen voor de realisatie van de SDGs. Ook de Staten hebben verschillende rollen met betrekking tot de SDGs. Ten eerste het vaststellen en de herziening van de wetgeving om de SDGs implementatiemogelijk te maken. Ten tweede het goedkeuren van budgettoewijzingen voor landelijke SDG-implementatie. En ten derde toezicht houden op de uitvoering van de Agenda 2030 op nationaal niveau door middel van haar wettelijk toezicht.

Opgemerkt moet worden dat de Rekenkamer aan de hand van ontvangen informatie van de RvM en de Staten niet heeft kunnen vaststellen of de RvM de Staten expliciet heeft geïnformeerd dat zij de verantwoordelijkheid heeft genomen om de SDGs te realiseren. Wel heeft de Rekenkamer kunnen vaststellen dat het NDP, waarin vier van de zeventien SDGs geprioriteerd zijn, op 14 maart 2016 is aangeboden aan de Staten.

Uit het onderzoek is tevens gebleken dat de Staten de SDGs niet specifiek in een vergadering van de centrale commissie hebben behandeld, maar het onderwerp SDGs als integraal deel van het Regeerprogramma in een openbare vergadering¹⁷ van hebben behandeld. Ook op het niveau van IPKO zijn de Statenleden betrokken bij de SDGs. Door de Statenleden worden tijdens het IPKO, dat in beginsel tweemaal per jaar plaatsvindt, thema's behandeld die raakvlakken hebben met de SDGs. De voorzitter van de Curaçaose IPKO-delegatie heeft aangegeven dat in het kader van het bovengestelde tijdens het overleg in juni 2017 voor de uniformiteit, is besloten dat de IPKO-rapportage van elk land gebaseerd zal zijn op de zeventien SDGs. Dit met als doel het uitwisselen van informatie makkelijker te maken. De gemaakte afspraken tijdens het IPKO worden op een afsprakenlijst vastgelegd en door de IPKO-leden aan hun parlement voorgelegd ter goedkeuring.

2017, zaaknummer 20017/033921 van de overheid aan de Voorzitter van de Staten van Curaçao aangeboden.

¹⁷ 5 september 2018

4.2.3 Ministeries

Naast de RvM en de Staten hebben de ministeries ook een belangrijke rol in de realisatie van de SDGs. De Ministeries van AZ, Bestuurlijke Planning en Dienstverlening (hierna: BPD) en Economische Ontwikkeling (hierna: EO) en de projectmanager van het UNDP hebben als team de krachten gebundeld om de voorbereidingen ter implementatie van de SDGs te trekken. Door dit team zijn verschillende workshops en presentaties¹⁸ inzake de SDGs gegeven aan de ministeries. De Ministeries van EO, Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport (hierna: OWCS) en Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn (hierna: SOAW) hebben vanaf 2015 actief hieraan deelgenomen en de opgedane kennis gebruikt ten behoeve van hun voorbereidingen in het kader van de implementatie van de SDGs binnen hun ministeries. Voorts zijn er ministeries die in een later stadium deel zijn gaan nemen aan dit proces. Enerzijds betreffen het ministeries die bewust een afwachtende houding hebben aangenomen. Deze ministeries hebben tijdens de interviews aangegeven dat zij verwachtten dat het UNDP na de MAPS-mission in juni 2018 met een voorstel zou komen hoe de verantwoordelijkheden geïdentificeerd en verdeeld moesten worden. Anderzijds betreffen het ministeries die, ondanks hun expertise op internationaal niveau met multilaterale aangelegenheden, inhoudelijk technisch niet vanaf het begin erbij betrokken werden. Opgemerkt moet worden dat zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau afgevaardigden kennis hebben uitgewisseld tijdens verschillende gehouden bijeenkomsten op internationaal niveau over dit onderwerp.

4.3 Bekendmaking en communicatie

Een niet minder belangrijke factor om zich als land voor te bereiden op de realisatie van de SDGs is dat deze doelen gecommuniceerd worden en de inhoud ervan bekend worden gemaakt aan een ieder. Dit is niet alleen van belang om de SDGs kenbaar te maken maar ook om de betrokkenheid van alle stakeholders te stimuleren om tezamen de SDGs te realiseren.

Uit dit onderzoek is gebleken dat de informatie betreffende de verwachting omtrent een inclusieve en participatieve attitude gecommuniceerd is aan het topkader van de ministeries. Echter, is deze niet bij alle ministeries verder gecommuniceerd naar de uitvoeringsorganisaties. Door het niet verder communiceren van de SDGs bestaat het

¹⁸ Over de COMBOS en MAPS

risico dat de uitvoeringsorganisaties zich niet betrokken voelen en dit vermindert de kans dat men de verantwoordelijkheid gaat dragen om de SDGs te realiseren. Het belang van een goede communicatie geldt niet alleen voor de stakeholders binnen het overheidsapparaat (de ambtenaren) maar ook voor stakeholders buiten het overheidsapparaat. Inzake de inhoudelijke bekendheid van de SDGs bij de stakeholders anders dan de stakeholders binnen het overheidsapparaat, hebben de ministeries aangegeven dat hieraan nog niet voldoende is voldaan. Dientengevolge is niet voldaan aan het Landsbesluit¹⁹ 'uitvoeringsstructuur ten behoeve van het NDP' waarin is vastgesteld dat de uitvoeringsstructuur moet toezien op een adequate communicatiestrategie en voorlichtingstraject zodat alle stakeholders op de hoogte worden gebracht van de ontwikkelingen en de vorderingen inzake de uitvoering van het NDP. Als reden voor het uitblijven van adequate communicatiestrategie en voorlichtingstraject hebben de ministeries aangeduid dat er geen financiële middelen hiervoor zijn begroot. Onlangs is de RvM, door in te stemmen met de 'Roadmap' voor de implementatie van de SDGs, akkoord gegaan met de daarin verwerkte SDG-communicatie- en bewustmakingsstrategie als een cruciaal instrument om de bekendmaking rond de SDGs te vergroten en te ontwikkelen. Dit moet nog uitgevoerd worden.

Opgemerkt dient te worden dat de Rekenkamer enkele constatering heeft gedaan waaruit blijkt dat er organisaties buiten het overheidsapparaat bestaan die vanuit hun eigen initiatief bezig zijn met het stimuleren van de bewustwording inzake duurzame ontwikkeling. De University of Curaçao Dr. Moises Da Costa Gomez en andere scholen in samenwerking met de overheid alsmede een aantal private maatschappelijke organisaties hebben aandacht gegeven aan de SDGs. Ook de nationale UNESCO Commissie Curaçao is sinds 2015 bezig met een participatieve en informatieve aanpak met de NGOs met betrekking tot de SDGs. Zo heeft UNESCO in november 2018 een workshop georganiseerd om de media te informeren hoe zij in het kader van de SDGs op een professionele manier rapportages kan maken vanuit het perspectief van een klein land. In de periode vanaf september 2015 tot bij het opstellen van de Voluntary National Review (hierna: VNR) heeft de DBB een ondersteunende en faciliterende functie voor alle ministeries waarbij zij het opstellen van de VNR heeft gecoördineerd. Vanaf

¹⁹ Landsbesluit d.d. 7 november 2016, nr. 2016/42101 artikel 2 lid 3.

december 2018 heeft de national commission de taak gekregen om zorg te dragen voor de coördinatie van de rapportages ten behoeve van de SDGs.

4.4 Conclusie

De Rekenkamer concludeert het volgende.

De RvM, de Staten en de ministeries zijn direct of indirect betrokken bij de SDGs maar deze betrokkenheid heeft zich nog niet geuit in de lange termijn implicatie van de SDGs.

Bij het opstellen van het NDP en daarna tijdens de MAPS-mission zijn verschillende stakeholders betrokken geweest. De ministers, de Staten en het topkader van de ministeries zijn betrokken bij de 2030 Agenda, maar deze is nog niet voldoende gecommuniceerd naar de uitvoeringsorganisaties en overige stakeholders. Dit terwijl de 2030 Agenda pleit voor deze inclusieve en participatieve aanpak in het gehele proces vanaf de voorbereiding tot en met de rapportage.

De Rekenkamer concludeert dat de betrokkenheid nog kleinschalig is. Dit als gevolg van het feit dat onvoldoende geïnvesteerd is in de communicatie- en bewustwordingsstrategie.

Met de goedkeuring van de Roadmap en het daadwerkelijk uitvoeren hiervan wordt verwacht dat participatieve aanpak meer tot haar recht komt.

5. Mate van integratie van de SDGs in nationaal context

5.1 Inleiding

De 2030 Agenda tracht alle mensen ten goede te komen en neemt zich voor niemand achter te laten waarbij alle vormen van ongelijkheid en discriminatie tussen verschillende groepen aangepakt worden. Omdat respect voor en bescherming van de mensenrechten van groot belang zijn voor de duurzame ontwikkeling, verwijzen verschillende doelen direct naar de mensenrechten en naar specifieke rechten zoals gelijke rechten op gezondheid, onderwijs, arbeid en goede sociaal economische omstandigheden.

De implementatie van de 2030 Agenda biedt de overheid en burgers een kans om samen te werken aan het verbeteren van de kwaliteit van het leven voor alle burgers. In het kader hiervan is het van belang dat voor de integratie van de SDGs in de nationale context, de overheid een inventarisatie maakt van de bestaande strategieën en plannen op nationaal niveau alsmede per ministerie waarna deze vergeleken worden met de te realiseren SDGs. Daarnaast is het van belang dat de overheid naar aanleiding van de 2030 Agenda haar eigen nationale doelen op basis van nationale omstandigheden heeft vastgesteld en deze doelen integraal opneemt in het beleid, de strategieën, programma's en de wet- en regelgeving.

In dit kader is uit het onderzoek het volgende gebleken:

1. Strategieën: de MAPS-mission is georganiseerd waarna in samenwerking met de UNDP de Roadmap voor de implementatie van de SDGs is opgesteld en goedgekeurd door de RvM (zie paragraaf 5.2);
2. Planningsprocessen: het project 'Kòrsou Kapasité' zal de overheid helpen om de visie voor het Land (2017-2021) te realiseren, zoals verwoord in het Regeerprogramma. Dit project heeft gediend ter realisatie van vier nationale outputs. Hiervan zijn drie gerealiseerd (zie paragraaf 5.3);
3. Masterplanning en beleidsplannen: de SDGs zijn niet bij alle ministeries geïncorporeerd in de beleidsplannen. Bovendien zijn de beleidsplannen van de ministeries niet op elkaar afgestemd en ook niet vertaald in één integraal beleidsplan voor het Land zodat een efficiënte uitvoering hiervan gegarandeerd wordt (zie paragraaf 5.4);
4. Programma's: er zijn programma's die direct of indirect gerelateerd kunnen worden aan de SDGs die reeds gelanceerd zijn terwijl er programma's zijn die deels ten uitvoer zijn gebracht (zie paragraaf 5.5);

5. Wet- en regelgeving: de ministeries hebben aangegeven dat niet op alle gebieden de noodzakelijke wet- en regelgeving geregeld is om de SDGs te kunnen uitvoeren (zie paragraaf 5.6).

Deze punten zullen nader worden uitgewerkt in de volgende paragrafen.

5.2 Strategieën

Om in het jaar 2030 de SDGs te hebben behaald dient de overheid tijdig en planmatig te werk te gaan. Het bepalen van de strategieën op ministerieel niveau en deze afstemmen op de inhoud en de te bereiken doelen van de SDGs zijn van essentieel belang. Bepaalde ministeries hadden aangegeven de resultaten van de MAPS-mission en de Roadmap af te wachten om hun strategie te bepalen.

Maps-mission

De regering van Curaçao heeft blijk gegeven van politieke wil en inzet om haar visie van duurzame en gedeelde welvaart te bereiken. Op verzoek van de overheid is in juni 2018 een MAPS-mission door een VN-missie bestaande uit leden van de UNDP, UNICEF (United Nations International Children's Emergency Fund), UNFPA (United Nations Population Fund), ILO (International Labor Organization) en ECLAC (Economic Commission for Latin America and the Caribbean) uitgevoerd ter ondersteuning van de implementatie van de 2030 Agenda en de SDGs op Curaçao. De bevindingen van de MAPS-mission zijn definitief uitgemond in het document 'Roadmap for SDG implementation in Curaçao'. Ten behoeve van de bedoelde MAPS-mission heeft het UNDP, met input van alle ministeries, een 'Rapid Integrated Assessment' (hierna: het RIA) gedaan en een document met voorlopige bevindingen inzake opgenomen doelstellingen in verschillende nationale planningsdocumenten gepresenteerd aan het SG-beraad en de RvM (zie bijlage 3). In paragraaf 7.2.1 zal ingegaan worden op de resultaten van de RIA en de Maps-mission. Dit RIA is als onderdeel van de Roadmap door de RvM geratificeerd.

Roadmap

Zoals hierboven aangegeven is de Roadmap voor SDG-implementatie op Curaçao het belangrijkste resultaat van de Maps-mission. Het document bespreekt een aantal

gebieden dat van cruciaal belang is voor de realisatie van de SDGs, namelijk:

- a) beoordeling van de huidige ontwikkelingsplannen en hun aanpassing aan de Agenda 2030 (mainstreaming);
- b) identificatie van SDG-versnellers, met bijbehorende prioriteitsinterventies;
- c) financiering;
- d) gegevensproductie en -bewaking;
- e) institutionele coördinatiemechanismen voor de Agenda 2030;
- f) partnerschappen en bewustmaking.

Het hoofddoel van de Roadmap is de realisatie van de 2030 Agenda in het land versnellen door duurzame ontwikkeling in alle dimensies te integreren om niemand achter te laten.

In het kader hiervan heeft de RvM²⁰ op verzoek van de minister van AZ ingestemd met:

1. de inhoud van het document 'A Roadmap for SDG Implementation in Curaçao';
2. het ratificeren van de 'Roadmap for SDG Implementation in Curaçao' als richtlijn voor de prioritering inzake de implementatie van de 2030 Agenda en de SDGs;
3. de voorgenomen uitvoeringsstructuur voor wat betreft de 'Curaçao National Commission' (hierna: nationale commissie voor de 2030 Agenda en de SDGs) als algemeen kader voor de verdere implementatie van het NDP, de 2030 Agenda en de SDGs;
4. het aanwijzen van het Ministerie van AZ als trekker voor wat betreft de NSED;
5. aan de betrokken leden van de ministeries in de NSED (de Ministeries van AZ, BPD en Financiën) medewerking te verlenen voor het totaal aantal uren dat zij aan het secretariaat ter beschikking kunnen stellen;
6. het op een gedegen wijze communiceren en afstemmen van de uitvoeringsstructuur alvorens over te gaan tot aanvang hiervan;
7. het communiceren van de uitvoeringsstructuur binnen het platform voor nationaal dialoog 'Kòrsou ta Avansá' en de Sociaal Economische Raad (SER).

²⁰ Besluit RvM dd. 12 december 2018 (met zaaknummer 2018/055039)

Tevens heeft de RvM ingestemd om de verantwoordelijkheid bij de minister van AZ voor het nodige neer te leggen, met dien verstande dat betrokkene een vergadering zal oproepen om de onderlinge verantwoordelijkheden van de leden van de raad ten aanzien van de verschillende SDGs en implementatie van de 'Roadmap for SDG Implementation in Curaçao' vast te leggen. Hieruit blijkt dat de besluiten die de overheid tussen september 2015 en december 2018 met betrekking tot de SDGs heeft genomen, tenslotte op een gestructureerde wijze in het document Roadmap, welke nog uitgevoerd moet worden, is opgenomen.

5.3 Planningsprocessen

Nadat de strategie voor de implementatie van de SDGs is bepaald dient deze uitgewerkt te worden in concrete plannen. In deze paragraaf worden de resultaten weergegeven in hoeverre de overheid plannen heeft opgesteld voor de implementatie van de SDGs.

'Kòrsou Kapasitá' is een project²¹ dat vanaf juni 2013 van start is gegaan, waarbij Curaçao technische bijstand heeft ontvangen van het UNDP om te werken aan de realisatie van vier outputs in het kader van de realisatie van de voorganger van de SDGs, namelijk de MDGs. Alhoewel het project 'Kòrsou Kapasitá' vóór de SDGs van start is gegaan werd dit project later gerelateerd aan de implementatie van de SDGs.

De vier te behalen outputs zijn:

1. het opstellen van een nationaal ontwikkelingsplan (het NDP Curaçao);
2. het opleveren van een nationaal sociaaleconomische databank (NSED);
3. het uitvoeren van de MDG-1 welke te vergelijken is met de SDG-1 (armoedebestrijding) en de MDG-7 welke vergelijkbaar is met de SDG-14 (projecten gerelateerd aan visserij en landbouw) als pilotprojecten;
4. de coördinatie en werving van fondsen (mobiliseren van donoren), bijvoorbeeld het Public Private Partnership (PPP)-programma en het PPP-beleid voor Curaçao onder begeleiding van de 'World Bank Group'.

Bovengenoemde vier punten zullen hieronder nader worden toegelicht.

²¹ Capacity Building and Institutional Strengthening for Curaçao.

Ad.1 Het National Development Plan Curaçao (NDP) 2015-2030

De overheid heeft het NDP opgesteld dat na een (intensief) participatief proces met verschillende stakeholders in januari 2016 is afgerond. Dit plan heeft als doel om mede richting te geven aan het bereiken van duurzame ontwikkelingen op de lange termijn terwijl gewerkt wordt aan de realisatie van de korte termijn prioriteiten. In het NDP is een lange termijn koers uitgestippeld op basis van vijf thema's, namelijk: beter onderwijs, economische groei, milieuverantwoordelijkheid, nationale identiteit en goed bestuur. In het NDP zijn vier van de zeventien SDGs opgenomen en geprioriteerd, namelijk SDGs-4, 7, 8 en 14²². Op 3 februari 2016 is het NDP door de RvM geratificeerd²³ en op 14 maart 2016 overhandigd aan de Staten. Bij het opmaken van het Regeerprogramma 2017-2021 is door de Minister President SDG-1²⁴ erbij geprioriteerd. Deze is niet opgenomen in het NDP.

Met betrekking tot het NDP heeft de Rekenkamer het volgende geconstateerd:

- De meningen bij de negen ministeries zijn verdeeld. Enerzijds is opgemerkt dat de uitvoering van de vier voornoemde SDGs als voorbeeld voor de uitvoering van de resterende SDGs kunnen fungeren. Anderzijds is opgemerkt dat de SDGs niet de drijfveer zijn van het NDP, maar dat de vier SDGs in een later stadium aan het NDP zijn toegevoegd. Dit omdat het NDP bijna gereed was toen de 2030 Agenda inclusief de SDGs door de VN werd aangenomen. Per december 2018 is het NDP geïncorporeerd in de Roadmap die nu leidend is.
- In de Roadmap zijn vijf belangrijke gebieden voorgesteld als prioritaire versnellers. Hiervan zijn drie ontleend aan het NDP (economie, milieu en onderwijs). De overige twee (armoedebestrijding en jeugd) zijn nieuw. Ook wordt gezondheidszorg aangeduid als een belangrijk gebied welke verder geanalyseerd moet worden. Opmerkelijk is het feit dat goed bestuur en leiderschap, zoals opgenomen in het NDP, niet genoemd worden in de Roadmap als belangrijke gebieden. Zij worden in de Roadmap geïdentificeerd als terugkerende uitdagingen.

²² Voor de omschrijving van deze vier SDGs wordt verwezen naar bijlage 1

²³ Zaaknummer 2016/007583.

Ad. 2. De Nationaal Sociaal Economische Databank (NSED)

De NSED ligt nu stil omdat niet voldaan is aan de randvoorwaarden zoals opgenomen in het besluit²⁵ van de RvM. In dit besluit is de RvM akkoord gegaan met het voorstel²⁶ van de minister van EO inzake de personeelscapaciteit bij het CBS, de financiering van het systeem en de data(gegevens) voor het verder kunnen ontwikkelen van de NSED. In hoofdstuk 5 wordt hierop nader ingegaan. De Ministeries van AZ en BPD hebben aangegeven dat de RvM middels met de goedkeuring van de Roadmap akkoord is gegaan om een statistical commissie op te richten die, door gebruik te maken van NSED als instrument, structureel zal moeten werken aan het optimaliseren van dataverzameling en verwerking ten behoeve van SDG monitoring en rapportage. Het resultaat hiervan zal in de praktijk bij de operationalisering van de Roadmap moeten blijken.

Ad. 3. Armoedebestrijding, visserij en landbouw

Zoals aangegeven had het project 'Kòrsou Kapasità' moeten bijdragen aan de realisatie van MDG-1 die nu vergelijkbaar is met SDG-7, namelijk armoedebestrijding. De Rekenkamer heeft geconstateerd dat armoedebestrijding is uitgewerkt in het Urgentieprogramma (zie paragraaf 5.5) en in de Roadmap als prioritaire versneller is voorgesteld. Het belang van armoedebestrijding is dat het inspeelt op het 2030 Agenda-principe van 'niemand achterlaten'. Alhoewel armoedebestrijding centraal staat in het Urgentieprogramma, stelt de Roadmap voor om dit concreet vast te leggen als centraal beleidsgebied op Curaçao.

Niet alleen de armoedebestrijding maar ook projecten gerelateerd aan visserij en landbouw hadden gerealiseerd moeten worden. Met betrekking tot SDG-14 'leven in het water' heeft het Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning (hierna: VVRP) zijn bijdrage geleverd aan het formuleren van het ecologische onderdeel van het Oceanenbeleid. Het Oceanenbeleid is vastgesteld. Verder werkt het Ministerie van VVRP samen met het Ministerie van Gezondheid Milieu en Natuur (hierna: GMN) aan het veiligstellen van ecologisch belangrijke gebieden door het instellen van beschermende gebieden in onze zeeën. Klein Curaçao is benoemd tot

²⁵ Besluit RvM d.d. 19 oktober 2016 zaaknummer 2016/042035

²⁶ d.d. 14 oktober 2016, zaaknummer 2016/042035.

Ramsar-gebied²⁷. Het milieu- en natuurbeleid van het Ministerie van GMN is gericht op de bewustwording en duurzame ontwikkeling van de mens en het land.

Ad. 4. Coördinatie en fondsenwerving

De analyse van de financieringsmogelijkheden vormde een onderdeel van de belangrijke (sleutel)elementen uit de 'Terms of Reference' voor de MAPS-mission in juni 2018. Hierbij is aandacht geschonken aan: het budgetteringsproces, welke multilaterale financieringsstromen beschikbaar en toegankelijk zijn en hoe de binnenlandse uitgaven verbeterd kunnen worden of hoe de middelen beter ingezet kunnen worden. In de Roadmap worden de financiële vooruitzichten van Curaçao en initiële overwegingen en suggesties voor de financiering van de 2030 Agenda/SDGs geïntroduceerd. Hierbij is rekening gehouden dat Curaçao een SID is.

5.4 De beleidsplannen en het masterplan

In de hierna volgende paragrafen wordt aangegeven in hoeverre rekening is gehouden met de SDGs in de beleidsplannen, het masterplan, programma's van de ministeries en de wet- en regelgeving.

5.4.1 De beleidsplannen

De Rekenkamer heeft geconstateerd dat het UNDP voor de beoordeling van de ontwikkelingsplannen met input van alle ministeries een RIA heeft gedaan. Uit de RIA bleek dat 69% van de SDG-doelstellingen opgenomen zijn in verschillende nationale planningsdocumenten. Deze analyse vormt de eerste stap bij het bouwen van een nationaal SDG Roadmap of actieplan en de herziening van nationale plannen. Daarnaast heeft de Rekenkamer geconstateerd dat er ministeries zijn die beleidsplannen hebben opgesteld waarbij rekening wordt gehouden met de nodige input van andere ministeries. Echter, zijn deze plannen niet uitgewerkt in een integraal beleidsplan voor de uitvoering van de 2030 Agenda.

²⁷ De internationaal belangrijke waterrijke gebieden die bij het Koninklijk Besluit van 27 september 1984 werden aangeduid en erkend als Ramsar-gebied conform de Ramsar-Conventie dat in 1971 in Ramsar (Iran) werd opgesteld. In 1975 is deze van kracht gegaan en door de Vlaamse Executieve op 27 mei 1987 is het gewijzigd. Het selecteren en aanduiden van een Ramsar-gebied berust op de aanwezigheid van watervogels, biodiversiteit en vispopulaties.

5.4.2 Het masterplan

Uit het Regeerprogramma 2017-2021 is gebleken dat het NDP gericht is op het versnellen van initiatieven op de korte termijn die Curaçao op weg naar het verwezenlijken van de langetermijn visie kan helpen. Deze langetermijn visie is nog niet door het Ministerie van BPD uitgewerkt in een masterplan. Als reden hiervoor werd aangedragen dat hier niet in geïnvesteerd zal worden omdat de Roadmap reeds de integraliteit voor de SDG-prioriteiten aangeeft. Tevens heeft het Ministerie van BPD naar voren gebracht dat voor het opstellen van een masterplan kennis, netwerk en menskracht nodig zijn, maar in de praktijk onvoldoende vastgestelde formatieplaatsen hiervoor beschikbaar zijn.

5.5 Programma's

Uit het '#HUNTU' Jaaroverzicht 2017-2018²⁸ van de overheid blijkt dat bij verschillende ministeries programma's die direct of indirect gerelateerd kunnen worden aan de SDGs, gelanceerd zijn of in de planning zijn om opgesteld of gelanceerd te worden. Naast deze programma's heeft de overheid het Urgentieprogramma en het actieprogramma Jeugdontwikkeling opgesteld. Deze twee programma's zijn integrale programma's met ministerie overstijgende kaders die meerdere beleidsterreinen en thema's raken en zijn naast economie, milieu en onderwijs voorgesteld als twee nieuwe geprioriteerde thema's opgenomen in de Roadmap met de bedoeling dat deze programma's samen met het NDP een stevige basis vormen om op voort te bouwen.

Met betrekking tot deze programma's heeft de Rekenkamer het volgende geconstateerd.

Urgentieprogramma (armoedebestrijding)

Het Urgentieprogramma is een actieplan om in de praktijk te onderzoeken hoe armoede effectief verminderd kan worden op wijkniveau. Het programma raakt de beleidsterreinen economie, onderwijs, werk en gezondheid. Het streven is een aanvang te maken met de ontwikkeling van een model voor vier pilotwijken dat in een later stadium ook in andere wijken toegepast kan worden. Het eerste gedeelte

²⁸ https://www.gobiernu.cw/files/Ministeries/AZ/Jaarverslag_Regering/GOV-Jaarverslag-SEP2018_FINAL.pdf

van het opgestelde Urgentieprogramma had een tijdsplanning van september 2017 tot oktober 2018. De Rekenkamer is nagegaan in hoeverre het Urgentieprogramma conform dit tijdspad is geconcretiseerd. Van de afdeling beleidscoördinatie van het Ministerie van AZ en de kabinetsmedewerker van de Minister President hebben wij vernomen dat de uitvoering van het Urgentieprogramma zich in december 2018 nog in de evaluatiefase bevond. Desgevraagd hebben wij geen informatie inzake de monitoring hiervan en de rapportage hieromtrent ontvangen.

Actieprogramma Jeugdontwikkeling

Zoals hierboven vermeld is naast het Urgentieprogramma nog een specifiek programma ontwikkeld, namelijk het actieprogramma Jeugdontwikkeling welk in augustus 2015 is opgesteld. Dit programma raakt de thema's onderwijs en opvang, gezondheid en welzijn, werk en ondernemerschap, wonen en leefomgeving, veiligheid en organisatorische en procesmatige activiteiten. Om het actieprogramma uit te kunnen voeren moet er een integrale en participatieve aanpak zijn. In de praktijk is gebleken dat dit programma bij verschillende ministeries niet ten uitvoer is gebracht wegens de procedures met betrekking tot financiële afhandeling. Uit interviews met de ministeries is gebleken dat niet alle ministeries die betrokken zijn bij dit programma, de nodige financiële middelen hebben gereserveerd voor de bekostiging van de uitvoering hiervan.

5.6 Wet- en regelgeving

De uitvoering van de 2030 Agenda en de realisatie daarvan vereist een 'whole of Government approach'. Om deze benadering te kunnen realiseren is tevens de wet- en regelgeving van essentieel belang. In dit kader is de Rekenkamer nagegaan in hoeverre de ministeries een inventarisatie hebben gedaan naar de benodigde wet- en regelgeving voor de realisatie van de 2030 Agenda.

Daarbij werd ook gekeken of de ministeries al een aanzet hebben gedaan om de benodigde aanpassingen in de huidige wetgeving op te stellen of dat ze met nieuwe wetsvoorstellen zijn gekomen. Indien dit het geval is moeten deze aanpassingen of wetsvoorstellen aan de Staten worden aangeboden waarna deze dienen te worden vastgesteld.

Gebleken is dat niet alle ministeries een inventarisatie hebben gedaan omdat zij er nog niet aan toe zijn gekomen of de noodzaak hiervan nog niet inzien. De ministeries die dit wel hebben gedaan, hebben aangegeven dat op bepaalde gebieden de nodige wet- en regelgevingen om de samenwerking zowel binnen het overheidsapparaat (interministerieel) als de samenwerking tussen overheid en de private partners, de NGOs, en overige stakeholders te kunnen realiseren ontbreken. Specifiek voor informatie-uitwisseling tussen publieke en private organisaties is weinig tot geen wettelijke basis. Het CBS heeft bijvoorbeeld niet de bevoegdheid om bedrijven te verplichten tot het overleggen van data/informatie omdat het CBS vooralsnog geen wettelijk kader hiertoe heeft. Met als gevolg het uitblijven van informatie ten behoeve van de implementatie van de SDGs.

Met betrekking tot de financiële aspecten in de wet- en regelgeving hebben de ministeries aangegeven dat de Landsverordening Comptabiliteit 2010 geen interministeriële begroting voorschrijft. De verordening schrijft voor dat de begroting opgemaakt wordt per ministerie en dat elk ministerie verantwoordelijk is voor haar eigen begroting. Dit betekent dat een interministeriële begroting mogelijk is indien de ministeries bij het opstellen van de begroting concrete afspraken met elkaar maken en zich aan deze afspraken houden. Echter, het risico hierbij is dat geen enkele minister gedwongen kan worden om de activiteiten die volgens het afgesprokene gezamenlijk uitgevoerd moeten worden, te financieren (zie par. 6.4.1 financiële middelen).

5.7 Conclusie

De Rekenkamer concludeert het volgende.

De overheid heeft stappen ondernomen om de 2030 Agenda te integreren in de nationale ontwikkelingsprocessen. Dit blijkt onder andere door het verder integreren van vier SDGs in het NDP dat later geïncorporeerd is in een Roadmap die is opgesteld en goedgekeurd in het kader van de voorbereiding op de implementatie van de SDGs.

Echter, zijn de beleidsplannen, strategieën, planningsprocessen en beleidsplannen rond de kernactiviteiten op ministerieel niveau nog niet op een structurele wijze geïntegreerd en afgestemd. Met de Roadmap doelt de overheid op de aan te geven route die gevolgd moet worden voor het behalen van de SDGs, rekening houdende met de eis van een geïntegreerde aanpak en afstemming.

Zolang de procedures en richtlijnen (voor de implementatie/uitvoering van de SDGs/2030 Agenda) die door de ministeries gehanteerd worden, niet met de in de Roadmap opgenomen procedures en richtlijnen worden afgestemd, loopt de overheid het risico dat de voorbereiding niet tijdig/op een efficiënte manier tot de gewenste resultaten zal leiden.

6. Coördinatiemechanisme en het identificeren van verantwoordelijkheden, stakeholders en middelen

6.1 Inleiding

Een andere belangrijke vereiste om de SDGs op een economische, efficiënte en effectieve manier te kunnen realiseren is dat er een coördinatiesysteem wordt ontwikkeld waarbij sprake is van een duidelijke taakverdeling en beschikbaarstelling van middelen. De verantwoordelijkheden en middelen moeten geïdentificeerd en toegewezen worden aan de relevante stakeholders en de stakeholders moeten met elkaar samenwerken.

Uit het onderzoek blijkt dat:

1. de drie uitvoeringsstructuren die de overheid in de periode november 2016 tot en met december 2018 heeft vastgesteld, (nog) niet zijn uitgevoerd. Door de instemming van de RvM met de Roadmap en haar beslissing van december 2018 is de raad onder andere akkoord gegaan met het oprichten van een nieuwe uitvoeringsstructuur voor de nationale commissie als algemeen kader voor de coördinatie inzake de implementatie van de SDGs (zie paragraaf 6.2);
2. de verantwoordelijkheden niet allemaal geïdentificeerd en toegewezen zijn (zie paragraaf 6.3);
3. de ministeries de bereidwilligheid hebben getoond om samen te werken maar dat deze samenwerking door verschillende factoren belemmerd wordt (zie paragraaf 6.3);
4. de middelen en capaciteit die specifiek nodig zijn om de SDGs te kunnen implementeren, niet zijn geïdentificeerd (zie paragraaf 6.4).

In de hiernavolgende paragrafen zal over deze constatering worden uitgeweid.

6.2 Identificeren en toewijzen van verantwoordelijkheden

In de afgelopen drie jaren heeft de overheid vier verschillende uitvoeringstructuren vastgesteld.

1. Als eerste is op 7 november 2016 het Landsbesluit uitvoeringsstructuur NDP²⁹ vastgesteld waarin de taken voor de uitvoering van het NDP en de

²⁹ d.d. 7 november 2016, no. 16/3082 2016/42101.

bijbehorende verantwoordelijkheden zijn toegewezen aan de algemeen coördinator 'Uitvoeringsstructuur NDP-Curaçao', het Platform Nationaal Dialoog 'Korsou ta Avansà', de NSED en de 'Tiger teams'³⁰. Daarbij ontbrak een besluit over de verdeling van de verantwoordelijkheden voor een samenhangende uitvoering van de resterende SDGs die niet in het NDP zijn opgenomen.

Uit ons onderzoek is gebleken dat er bij de ministeries geen kennis bestaat inzake genoemde uitvoeringsstructuur en wie de algemeen coördinator is. Daarentegen heeft het Ministerie van EO verklaard dat de Stichting Oveheidsaccountantsbureau (SOAB) in de periode 2016 tot 2017 gefungeerd heeft als algemeen coördinator en hierover heeft gerapporteerd aan het Ministerie van EO.

2. Voor wat betreft de tweede uitvoeringsstructuur kan opgemerkt worden dat de RvM op 16 augustus 2017³¹ heeft ingestemd met een andere uitvoeringsstructuur en de daarbij horende Combos en MAPS methodologieën ten behoeve van de uitvoering van het NDP. Kort daarna is de RvM op 23 augustus 2017³² akkoord gegaan met een derde (aanvullende) uitvoeringsstructuur waarbij het Ministerie van AZ belast werd met het thema 'National Identity', het Ministerie van BPD met 'Good Governance', het Ministerie van OWCS met 'Onderwijs', het Ministerie van EO met 'Economie' en het Ministerie van GMN met 'Duurzaamheid'. Uitgangspunt is dat de ministeries samen moeten werken en dat elk ministerie zorg moet dragen voor de inbedding van de SDGs binnen hun eigen ministerie.
3. In haar beslissing van december 2018³³ heeft de RvM ingestemd met zeven punten (zie paragraaf 4.2) waaronder de instelling van de vierde voorgenomen uitvoeringsstructuur de 'National Commission for the 2030 Agenda and the SDGs Curaçao' als algemeen kader voor de verdere implementatie van het NDP en de 2030 Agenda. Hierbij is het Ministerie van AZ aangewezen als trekker van de NSED.

Uit het onderzoek is gebleken dat met betrekking tot de uitvoering van de SDGs, ondanks de verschillende vastgestelde uitvoeringsstructuren, in de praktijk naar de

³⁰ Tiger teams zijn op thema gerichte werkgroepen

³¹ Zaaknummer 2017/028709

³² Idem voetnoot 31

³³ Zaaknummer 2018/055039

ministeries toe onduidelijkheid bestaat over de concrete verdeling en toewijzing van de verantwoordelijkheden.

6.3 Identificeren van de stakeholders en de samenwerking

Samenwerking is van essentieel belang voor het welslagen en behalen van de SDGs. Niet alleen op sectoraal, ministerieel, nationaal maar ook op internationaal niveau. De 2030 Agenda benadrukt hoe belangrijk het is om de verschillende actoren te identificeren en deze bij elkaar te brengen bij het implementeren van de SDGs.

Het genoemde belang van samenwerken heeft Curaçao serieus genomen en samen met de andere Koninkrijkslanden in het High-Level Political Forum³⁴ (hierna: het HLPF) aangegeven voort te bouwen op zowel lokale als internationale samenwerkingsverbanden waarbij lokale stakeholders verschillende congressen in het buitenland bijwonen en professionals vanuit het buitenland naar Curaçao komen om kennis over te dragen op lands-, koninkrijks- en internationaal niveau. Dienovereenkomstig heeft de overheid in het Regeerprogramma 2017-2021 opgenomen dat één van de belangrijkste randvoorwaarden om de complexe uitdagingen waar ons land mee wordt geconfronteerd het hoofd te bieden en een nieuwe koers in te slaan daadwerkelijke samenwerking is. Het betreft samenwerking zowel binnen het overheidsapparaat als samenwerking tussen de overheid en de NGOs, private partners en overige stakeholders.

De Rekenkamer heeft geconstateerd dat in de praktijk de bedoelde samenwerking ten behoeve van de realisatie van de SDGs door verschillende factoren, zoals de overheidsstructuur, het ontbreken van de nodige wet- en regelgeving en prioriteitsstelling belemmerd wordt. Specifiek zijn door de ministeries de volgende voorbeelden genoemd: het ontbreken van een wettelijke basis voor informatieuitwisseling en de interministeriële bekostiging van taken, werkzaamheden en projecten. Ondanks het feit dat de ministeries eveneens hebben aangegeven dat binnen het overheidsapparaat de partnerschappen om samen te kunnen werken voor een groot deel geïdentificeerd zijn, kunnen zij niet bevestigen dat er samenwerkingsovereenkomsten zijn afgesloten om te zorgen dat deze

³⁴ De HLPF is het belangrijkste platform van de VN voor duurzame ontwikkeling. Het heeft een centrale rol in de follow-up en evaluatie van de 2030 Agenda voor duurzame ontwikkeling, de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDGs) op mondiaal niveau.

partnerschappen daadwerkelijk functioneren. Hierop lettend heeft de eerder genoemde MAPS-mission een breed scala aan belanghebbenden bij het proces betrokken en de betrokkenheid van deze partijen bij de voortgang van de SDGs bevestigd. Dientengevolge moet nog een stakeholdersmap opgesteld worden waarin zowel de rollen als de verantwoordelijkheden van elk stakeholder zijn opgenomen. In de Roadmap is dit punt als cruciaal belang voor de realisatie van de SDGs opgenomen. Echter, bij het niet nader uitwerken van een stakeholdersmap blijft het risico dat relevante belanghebbenden bij het beleidsvormingsproces niet volgens een uitgewerkt plan betrokken worden.

6.4 Identificeren van middelen en capaciteiten

6.4.1 Financiële middelen

De financieringsbehoefte voor de uitvoering van de 2030 Agenda is enorm. Een volledige uitvoering van de 2030 Agenda vereist dat de financiële middelen en partnerschappen effectief worden ingezet. Dit betekent dat voor de uitvoering van de 2030 Agenda de balans opgemaakt moet worden van de vele financieringssystemen die beschikbaar zijn, waarbij ook de nationale budgetteringsprocessen aangepast moeten worden om het resultaatgerichte karakter van de 2030 Agenda te ondersteunen. Om dit doel te kunnen bereiken dient de overheid na te gaan wat de financieringsbehoeften zijn en de juiste keuzes te maken voor een economisch, efficiënte en effectieve implementatie van de 2030 Agenda³⁵.

Tijdens de interviews met de Rekenkamer hebben alle ministeries bereidwilligheid getoond om gezamenlijk de SDGs te realiseren en te bekostigen. Dit met de verwachting dat in de toekomst een integrale interministeriële begroting wordt geïntroduceerd omdat de huidige begrotingsstructuur dit niet bevordert. Volgens het Ministerie van Financiën dienen de ministeries voor de realisatie van een integrale interministeriële begroting onderling met elkaar af te spreken welke doelen en activiteiten gezamenlijk gefinancierd zullen worden. Voorts moeten zij bij het opstellen van de begroting concrete afspraken met elkaar maken en zich aan deze afspraken houden. Echter, schrijft de Landsverordening Comptabiliteit 2010 voor dat de begroting per ministerie opgemaakt moet worden en dat elk ministerie

³⁵ Bron: 'Auditing Preparedness for Implementation of Sustainable Development Goals Guidance for Supreme Audit Institutions' United Nations and Intosai

verantwoordelijk is voor haar eigen begroting. In dit kader heeft het Ministerie van Financiën aangeduid dat het de taak is van de RvM om een beslissing te nemen over de verdeling van de gezamenlijke kosten in verband met de realisatie van de SDGs.

Op dit moment worden de kosten voor de gezamenlijke uitvoering van de taken door de ministeries, waar mogelijk, op creatieve wijze onderling verdeeld en gedekt. Voorts zijn de ministeries zich ervan bewust dat de SDGs binnen het vastgestelde budget gerealiseerd moeten worden en dat door de overheidsstructuur geen enkele ministerie gedwongen kan worden om de gezamenlijke kosten via haar begroting te dekken (betalen). Bovendien wordt de overheid momenteel geconfronteerd met een moeilijke financiële situatie waardoor de ministeries geen of beperkte ruimte hebben voor de financiering van een nieuw beleid.

Inzake het mitigeren van het tekort aan middelen heeft het Ministerie van Financiën aangegeven dat de overheid in 2018 verschillende uitgavenverlagende maatregelen heeft genomen. Verder heeft het ministerie aangegeven dat de begroting 2019 reeds gebaseerd is op een verdere verlaging van het uitgavenplafond ten opzichte van de begroting 2018. Daarnaast moest de overheid in de komende jaren de tekorten over de afgelopen jaren en mogelijke tekorten in 2019 en 2020 vanaf 2021 compenseren. De conclusie van het Ministerie van Financiën is dat dit heel weinig ruimte over laat voor beleidsintensivering.

Om bovengenoemd tekort aan middelen te mitigeren beveelt de Roadmap een reeks maatregelen aan, zoals:

- Resultaatgerichte budgettering.
- Optimalisatie van inkomsten door herziening van belastingsystemen en gebruik van innovatieve financiering.
- Optimalisatie van uitgaven door het verbeteren van de levering van uitbestede servicecontracten.
- Beoordeling van de progressiviteit van belastingstelsels en de mogelijke noodzaak van aanpassingen.

In het verlengde van het voorgaande ligt het in de bedoeling van het Ministerie van Financiën om middels beleidsprioriteiten de schaarse middelen zo efficiënt en effectief mogelijk in te zetten voor het bevorderen van het sociale welzijn en de

economische groei inclusief de daarbij horende SDGs. Het domein milieu werd echter hierbij niet genoemd.

6.4.2 Capaciteitsopbouw

In deze paragraaf zal aandacht worden besteed aan personele, automatiserings- en technologische capaciteit.

Personeel

Om vooruitgang op de realisatie van de SDGs te boeken moet geïnvesteerd worden in capaciteitsopbouw binnen het overheidsapparaat. Conform het landsbesluit van 7 november 2016 artikel 2 lid 4 had de uitvoeringsstructuur NDP zorg moeten dragen voor de ontwikkeling van capaciteitsopbouw ('capacity development') binnen de ambtelijke organisatie. De Rekenkamer heeft geconstateerd dat niet voldaan is aan dit punt. De ministeries hebben tijdens de interviews aangegeven te kampen met een (structureel) tekort aan personeel, zowel kwantitatief als kwalitatief. Ook het CBS heeft aangegeven dat zij te kampen heeft met personeelstekort. Dit ondanks het feit dat de toenmalige RvM op 19 oktober 2016 het besluit³⁶ heeft genomen dat voor alle domeinen van de NSED het CBS over voldoende mankracht dient te beschikken ter uitwerking van de gegevens en indicatoren. In de Roadmap zijn aanbevelingen aangedragen hoe men de capaciteitsopbouw moet aanpakken. In hoeverre invulling wordt gegeven aan de capaciteitsopbouw zal moeten blijken bij de operationalisering van de Roadmap.

Automatisering en technologie

Naast de capaciteit aan personeel is het voor het Land, om invulling te geven aan de SDGs, essentieel om aandacht te besteden aan haar niveau van automatisering en technologie. Nieuwe technologieën zoals automatisering kunnen positief worden gebruikt als oplossingen voor het versneld meten, monitoren en rapporteren van kwalitatieve, actuele en betrouwbare gegevens betreffende de SDGs. Daarom moeten de ministeries geëquipeerd zijn met de juiste automatiseringomgeving. Echter, hebben de ministeries aangegeven dat zij op het gebied van automatisering automatiseringstrajecten hebben doorlopen, maar dat de verschillende systemen niet specifiek op de SDGs en ook niet op elkaar afgestemd zijn.

³⁶ Zaaknummer 2016/042035.

6.4.3 Conclusie

De Rekenkamer concludeert het volgende.

Uit het bovenstaande wordt geconcludeerd dat de ministeries allemaal bereidwillig zijn om gezamenlijk de SDGs te realiseren en te bekostigen, maar dat de overheid niet voldoende zorg heeft gedragen voor de verdere invulling van de randvoorwaarden (het identificeren en veilig stellen van financiële middelen, personeel en automatisering) om de uitvoering hiervan tot een succes te brengen.

Door het niet uitvoeren van de coördinatiemechanismen zoals goedgekeurd door de RvM, het niet identificeren van verantwoordelijken en het niet toewijzen van verantwoordelijkheden loopt de overheid het risico dat de ministeries in de praktijk langs elkaar heen gaan werken waardoor de SDGs niet volgens de aangegeven instructies gerealiseerd zullen worden.

7. Meten, monitoren en rapporteren over de voortgang

7.1 Inleiding

De 2030 Agenda benadrukt expliciet het cruciale belang van kwalitatieve, beschikbare, actuele en betrouwbare gegevens om de voortgang van de implementatie van de SDGs te bewaken. Gegevens zijn uitermate belangrijk voor beleid en besluitvorming en ook voor het bewaken van de voortgang van de SDGs alsmede het zorgen voor deugdelijke verantwoording. Verder is het van belang dat, om de SDGs effectief te kunnen realiseren, het Land een systeem opzet waarbij de voortgang systematisch gevolgd kan worden en over gerapporteerd kan worden.

Ten aanzien van het bovenstaande is uit dit onderzoek gebleken dat:

1. de overheid door het opzetten van de NSED stappen heeft ondernomen voor het kunnen monitoren van de voortgang van de realisatie van de SDGs. Het verzamelen van data/gegevens is nog een uitdaging waardoor er tot juni 2018 slechts 19%³⁷ van de indicatoren is ontwikkeld (paragraaf 7.2);
2. de overheid er niet op heeft toegezien dat voldaan wordt aan de vereisten voor de verdere ontwikkeling van de NSED. Door het ontbreken van een goed werkend monitoringssysteem kan de voortgang van de implementatie van de SDGs niet worden bewaakt (paragraaf 7.2);
3. er voldaan wordt aan de rapportage afspraken binnen het Koninkrijk om op internationaal niveau te kunnen rapporteren (paragraaf 7.3);
4. op nationaal niveau nog geen specifieke rapportageregelingen (structurele procedures en richtlijnen) zijn vastgelegd inzake de manier waarop de ministeries over de voortgang van de SDGs kunnen rapporteren (paragraaf 7.3).

In de hiernavolgende paragrafen zullen deze constatering nader worden toegelicht.

7.2 Meten en monitoren

NSED

Het verzamelen van data ten behoeve van de SDGs is een kennis- en kapitaalintensieve aangelegenheid. Het vergt tijd en kennis om dit gedegen en

³⁷ Draft to the Government Rapid Integrated Assessment Curaçao, June 2018

structureel te doen. Op 19 oktober 2016 is de RvM akkoord gegaan met het verzoek van de minister van EO inzake het vrij maken van financiële middelen voor het ontwikkelen van geautomatiseerde dataregistratiesystemen inclusief het aanwijzen en trainen van informatiemanagers en beleidsexpert³⁸. Dit om te voldoen aan internationaal vastgelegde richtlijnen inzake het verwerken van de nodige indicatoren ter monitoring van de SDGs en de rapportage hierover. In het verlengde hiervan is de overheid begin 2017, met ondersteuning van het UNDP, begonnen met het opbouwen van de NSED die bedoeld is om de SDG-implementatie op een transparante manier te monitoren zodat hier over gerapporteerd kan worden. Eind december 2017 is de NSED gelanceerd, maar deze is niet verder ontwikkeld. Als knelpunten voor het niet verder ontwikkelen van de NSED hebben de geïnterviewden het tekort aan financiële middelen, tekort aan personeel bij het CBS en het uitblijven van bruikbare data om tot indicatoren te komen genoemd. Opgemerkt wordt dat het uiterst belangrijk is dat voldaan wordt aan de in het protocol NSED³⁹ opgenomen randvoorwaarden voor het goed kunnen functioneren van de databank. De randvoorwaarden hebben betrekking op het opleveren van data op een adequate wijze door de overheids-NVs en -stichtingen, het zorgdragen voor een goede inrichting van informatiemanagement, het garanderen van de continuïteit en duurzaamheid van de NSED door jaarlijks de financiële middelen te begroten en binnen de ministeries garanties in te bouwen voor het vrij maken van middelen voor het ontwikkelen van geautomatiseerde dataregistratiesystemen. Verder moeten de ministeries en overheids-NVs en -stichtingen bereid zijn om aanpassingen/aanwijzingen door te voeren in hun administratieve datasysteem teneinde te voldoen aan internationaal vastgestelde richtlijnen om de nodige indicatoren te berekenen. Ten aanzien van het CBS dient voldoende mankracht aanwezig te zijn binnen het CBS ter verwerking van de gegevens en indicatoren en voor het beheer van de NSED.

Resultaten RIA en MAPS-mission

Zoals reeds aangegeven is voorafgaand aan de in 2018 gehouden MAPS-mission een RIA uitgevoerd. De RIA-analyse is een hulpmiddel ontwikkeld door het UNDP om landen te helpen bij het beoordelen van hun niveau van paraatheid voor de implementatie van de SDGs. Deze analyse vormt de eerste stap bij het bouwen van een nationale SDG Roadmap en het herzien van de nationale plannen.

³⁸ Zaaknummer 2016/042035.

³⁹ Protocol Nationaal Socio Economische Database, bij het omslagblad 2016/012035 Regering Curaçao: instelling secretariaat nationaal Socio Economische Database en goedkeuring protocol.

Uit de RIA⁴⁰ en de MAPS-mission is gebleken dat slechts 15 van de 78 doelen die in de nationale planningsdocumenten zijn verwerkt en overeenkomen met de SDG doelstellingen, concrete indicatoren bevatten. Dit komt neer op 19% (zie bijlage 4). Alleen SDG-7 heeft een volledige dekkingsindicator die een weerspiegeling is van het uitgebreide energiestrategie document.

Aan de hand van deze RIA-resultaten heeft de Rekenkamer geanalyseerd wat deze resultaten voor zowel de geprioriteerde als de niet geprioriteerde SDGs betekenen. Uitgaande van de aan de SDGs gerelateerde subdoelstellingen betekent dit dat 25% van deze doelstellingen (32/126) geprioriteerd is. Hiervan is 97% (31 van de 32) gerelateerd aan de omstandigheden van het Land en 87% (27 van de 31) van de doelstellingen wordt weerspiegeld in de nationale documenten. Voor de 31 doelstellingen is tot nu toe voor maar 16% (5 van de 31) aan indicatoren ontwikkeld en voor 84% (26 van de 31) ontbreekt het nog aan indicatoren (zie bijlage 4a).

	aantal doelstellingen	doelstellingen gerelateerd aan omstandighe- den Curaçao	doelstellingen niet gerelateerd aan omstandighe- den Curaçao	percentage gerelateerde doelstelling tov totaal doelstellingen	aantal doelstellingen die een indicator bevatten	aantal doelstellingen die geen indicator bevatten	aantal doelstellingen opgenomen in nationale plannen	aantal doelstellingen niet opgenomen in nationale plannen
Geprioriteerd	32	31	1	25%	5	26	27	4
Niet geprioriteerd	94	82	12	75%	10	72	51	31
	126	113	13	100%	15	98	78	35

Voor de niet geprioriteerde SDGs betekent het dat 75% van de doelstellingen (94/126) niet geprioriteerd zijn. Hiervan is 87% (82 van de 94) gerelateerd aan de omstandigheden van het Land waarvan 62% (51 van de 82) weerspiegeld is in de nationale documenten. Van de 82 doelstellingen is gemiddeld voor 12% aan indicatoren ontwikkeld en 88% ontbreekt nog (zie bijlage 4b). Hieruit blijkt dat de overheid voor zowel de geprioriteerde als niet geprioriteerde SDGs een aantal indicatoren heeft opgenomen in de nationale documenten.

⁴⁰ Draft to the Government Rapid Integrated Assessment Curaçao, June 2018

7.3 Rapporteren en verantwoorden over de voortgang in de implementatie van de SDGs

7.3.1 Rapportage over voortgang op internationaal (mondiaal) niveau

Op internationaal niveau wordt via het HLPF gerapporteerd. Het HLPF is het belangrijkste platform van de VN voor duurzame ontwikkeling en speelt een centrale rol bij de follow-up en herziening van de 2030 Agenda voor duurzame ontwikkeling en de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDGs) op mondiaal niveau. Resolutie 70/299 van de Algemene Vergadering van 29 juli 2016 biedt verdere richtsnoeren voor de follow-up en herziening van de Agenda 2030 en de SDGs. Op dit niveau heeft Curaçao voor het eerst in het jaar 2017⁴¹ samen met de andere landen van het Koninkrijk via het HLPF on Sustainable Development gerapporteerd over de ontwikkelingen rondom de 2030 Agenda en de SDGs. Deze vrijwillige nationale evaluatie omvat de opvattingen en standpunten van alle vier landen met details over de gemaakte vorderingen en de lessen die zijn getrokken door elk autonoom land en door het Koninkrijk als geheel.

7.3.2 Rapportage over voortgang op Koninkrijksniveau en nationaal niveau

Op Koninkrijks- en national niveau wordt via de VNR gerapporteerd. Het jaarlijkse VNR-proces omvat de mechanismen waarmee de vooruitgang ten opzichte van de SDGs wordt gemeten. Het 'UN-handbook for Voluntary National Reviews' moedigt landen aan om verslag uit te brengen over de vooruitgang met betrekking tot alle 17 SDGs.

In het jaar 2017 heeft het Land via de VNR gerapporteerd⁴². De VNR is een bijdrage van de Ministeries van AZ, EO en BPD en van het CBS aan 'the national tripartite'⁴³ dialoog. De nationale tripartite betreft de overheid, de private sector en de vertegenwoordigers van het maatschappelijke middenveld. In deze vrijwillige nationale evaluatie heeft de overheid de inspanningen benadrukt die zijn gedaan om de concretisering van SDGs te stimuleren en een duidelijk verband te leggen tussen uitdagingen en kansen die relevant zijn voor het Land. DBB heeft aangegeven een faciliterende en ondersteunende rol te hebben bij het opstellen van de VNR rapportage waarbij DBB onder andere informatie vergaart die door de ministeries gebruikt wordt ten behoeve van deze rapportage. Met de oprichting van de

⁴¹ 'Kingdom of the Netherlands. United Nations High-Level Political Forum on Sustainable development 2017. Report on the implementation of the Sustainable Development Goals'

⁴² Curaçao: 'Winds of progress, Voluntary National review, may 2017'

ationale commissie zal deze taak in het vervolg vanuit deze commissie worden uitgevoerd.

De commissie IPKO rapporteert zoals reeds aangegeven naar gelang de onderwerpen die besproken worden, periodiek over de zeventien SDGs. Elk land dient conform afspraak te rapporteren over de SDGs.

Hiervan uitgaande is het van uitermate belang dat in de toekomst de informatie die door het Land ten behoeve van de VNR en HLPF rapportages wordt verzameld, afgestemd wordt met de rapportages die door de IPKO-leden en/of door de ministeries afzonderlijk worden opgesteld. In een gesprek met de beleidsadviseur van het kabinet van de Minister Algemene Zaken, heeft zij aangegeven dat het de taak van de nationale commissie wordt om dit te coördineren.

7.3.3 Rapportage over voortgang op ambtelijk niveau

De ministeries met uitzondering van de Ministeries van EO, OWCS en SOAW hebben geen rapportagesysteem ontwikkeld dat speciaal gericht is op de SDGs. Hierbij heeft het Ministerie van SOAW in haar 'Nationale Actie Plan Sociale Inclusie'⁴⁴ opgenomen dat zij in het kader van de implementatie van SDG-17 een 'Implementation Mechanism' moet ontwikkelen gericht op 'Internal Quality Control, Monitoring and Evaluation'.

De overige ministeries hebben opgemerkt dat bij het uitvoeren van hun reguliere werkzaamheden zij automatisch bezig zijn met het uitvoeren van een aantal SDGs. Refererend hiernaar hebben de ministeries aangedragen dat zij in hun maandelijks rapportages danwel kwartaalrapportages onnadrukkelijk rapporteren over de SDGs. Hieruit blijkt dat er nog geen vastgestelde structuur is waarbinnen alle ministeries rapporteren.

⁴⁴ SOAW: Actieplan Sociale Inclusie versie 20180618_0.95

7.4 Conclusie

De Rekenkamer concludeert het volgende.

De overheid heeft een systeem (NSED) opgezet om de indicatoren ter monitoring van de SDGs en rapportage hierover te ontwikkelen, maar heeft er verder niet voor gezorgd dat de randvoorwaarden ingevuld worden om dit systeem verder te ontwikkelen voor optimaal gebruik. Het systeem functioneert niet optimaal waardoor het verzamelen van data/gegevens nog een uitdaging is.

Door het ontbreken van een goed werkend monitoringssysteem kan de voortgang van de implementatie van de SDGs niet worden bewaakt en ook niet over worden gerapporteerd. Het risico hierbij is dat de hiaten en uitdagingen niet tijdig worden gesignaleerd waardoor niet tijdig correctieve acties ondernomen kunnen worden.

8. Ambtelijke en bestuurlijke reactie

8.1 Ambtelijke reactie

Op 1 april 2019 heeft de Rekenkamer het conceptrapport voor ambtelijk hoor en wederhoor aan de SGs van alle negen ministeries aangeboden. Op 3 april 2019 zijn de ministers, conform de afspraak met de RvM, op de hoogte gesteld dat het conceptrapport voor hoor en wederhoor is aangeboden aan hun SG.

Op 12 april 2019 heeft de SG van het Ministerie van AZ namens een aantal ministeries een verzoek ingediend voor extra tijd om een reactie te kunnen geven op het conceptrapport. De Rekenkamer heeft ingestemd met het verzoek en de inleverdatum uitgesteld tot 26 april 2019.

Zeven van de negen ministeries hebben een reactie gegeven op het conceptrapport. Vijf ministeries (Financien, Justitie, OWCS, AZ en BPD) hebben binnen de afgesproken termijn hun reactie naar de Rekenkamer gestuurd. Twee ministeries (EO en SOAW) hebben een reactie gestuurd nadat de termijn was verstreken. Het Ministerie van SOAW heeft aangegeven dat de afspraken met de SG van het Ministerie van AZ inzake de verlenging van de inleverdatum haar onduidelijk waren. Van de Ministeries van GMN en VVRP heeft de Rekenkamer geen reactie ontvangen.

Naar aanleiding van de reacties is het conceptrapport aangepast op bepaalde onderdelen. De opmerkingen van de ministeries die de Rekenkamer niet heeft verwerkt in het conceptrapport, zijn in overlegsessies met de desbetreffende ministeries besproken en uitleg is gegeven waarom de desbetreffende opmerkingen niet in het conceptrapport zijn verwerkt.

8.2 Bestuurlijke reactie

Op 15 november 2019 heeft de Rekenkamer het conceptrapport voor bestuurlijk hoor en wederhoor aan de ministers van de negen ministeries aangeboden. De ministers van SOAW en BPD hebben gebruik gemaakt van hun recht van hoor en wederhoor. Naar aanleiding van de ontvangen reacties waren aanpassingen in het conceptrapport niet noodzakelijk.

9. Nawoord Rekenkamer

Zoals aangegeven in paragraaf 2.3 was de initiële reikwijdte voor dit onderzoek tot en met november 2018. Naar aanleiding van de goedkeuring van de 'Roadmap voor de implementatie van de SDGs op Curaçao' door de Raad van Ministers op 12 december 2018 is besloten om dit besluit ook te belichten bij dit onderzoek. De Rekenkamer heeft geconstateerd dat de Roadmap aangeeft welke route de overheid wil bewandelen voor de implementatie van de SDGs en wie als de verantwoordelijke trekker voor deze implementatie wordt aangesteld. Echter, heeft de Rekenkamer geconstateerd dat de voorbereiding op de implementatie van de SDGs een nog niet afgerond traject is waaraan de overheid de nodige aandacht moet besteden. Zo moet het landsbesluit voor het instellen van de National Commission nog worden vastgesteld. Ook heeft de Rekenkamer geconstateerd dat er inmiddels ontwikkelingen zijn geweest die voornamelijk betrekking hebben op de implementatie van de SDGs. Deze ontwikkelingen zullen door de Rekenkamer in een volgend onderzoek worden meegenomen. De Rekenkamer gaat ervan uit dat de Staten erop zullen toezien dat de Raad van Ministers verantwoording aflegt over de aanpak en implementatie van de SDGs.

Bijlage 1 De Sustainable Development Goals

- SDG 1** - Beëindig armoede overal en in al haar vormen
- SDG 2** - Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw
- SDG 3** - Verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden
- SDG 4** - Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen
- SDG 5** - Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes
- SDG 6** - Verzeker toegang en duurzaam beheer van water en sanitaire voor iedereen
- SDG 7** - Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen
- SDG 8** - Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen
- SDG 9** - Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie
- SDG 10** - Dring ongelijkheid in en tussen landen terug
- SDG 11** - Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam
- SDG 12** - Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen
- SDG 13** - Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden
- SDG 14** - Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen
- SDG 15** - Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe
- SDG 16** - Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzekert toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uit
- SDG 17** - Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling

Bron: Website UNRIC

<https://www.volkswagenag.com/presence/nachhaltigkeit/documents/policy-extern/2016%20SDGs%20EN.pdf>

Bijlage 2 Lijst van geraadpleegde documenten

- First Millennium development Goals report Curaçao and St. Maarten, 2011.
- The scoping mission report: 'Toward a National Development Plan Proces in Curacao', by P. Thomas & J. Sostrin, 30 October 2013.
- De resolutie 'Transforming our World': the 2030 Agenda for Sustainable Development aangenomen door de lidstaten van de Verenigde Naties op 25 september 2015, GA A/RES/70/1
- The Multicountry Sustainable Development Framework (MSDF), (2017-2021), oktober 2016, The United Nations Multi Country Sustainable Development Framework in the Caribbean.
- Voluntary National Review voor Curacao, 'Curacao: winds of progress', May 2017.
- High Level Political Forum on Sustainable Goals: report on the implementation of the Sustainable Development Goals Kingdom of the Netherlands, 2017.
- Kopie power point presentaties UNDP (Combos/ MAPS) als bijlage brief d.d. 14 augustus 2017 zaaknummer 2017/028709 van de minister van Algemene Zaken aan de Raad van Ministers.
- Protocol Nationaal Socio Economische Database.
- Regeerakkoord en Regeerprogramma 2017-2021 Pietermaai, 'het maximale halen uit de potentie van Curaçao'.
- Concept handboek; Auditing preparedness for implementation of Sustainable Development Goals.
- Concept rapport Rapid Integrated Assessment Curaçao, Juni 2018.
- SDG Implementation mission Curaçao: Preliminary Findings, Curaçao June 2018.
- Curaçao UN MAPS mission- Terms of Reference, 180607
- 7 sleutel elementen document:
http://www.intosai.org/fileadmin/downloads/downloads/1_about_us/SDGs_and_SAls/id782_SDGs_Netherlands.pdf pagina 8
- Rapportage: regionale Bijeenkomst van ministers van Onderwijs van Latijns-Amerika en het Caraïbisch gebied Cochabamba, Plurinational State van Bolivia, 25-26 juli 2018.
- Jaarverslag van de overheid september 2018:
[www.gobiernu.cw/files/ministeries/AZ/jaarverslag_Overheid /Gov-jaarverslag-september 2018](http://www.gobiernu.cw/files/ministeries/AZ/jaarverslag_Overheid/Gov-jaarverslag-september-2018)

- A Roadmap for Sustainable Implementation in Curaçao, December 2018.

Bijlage 3 Nationale planningsdocumenten geraadpleegd bij de RIA

Om de analyse te verwerken heeft de regering van Curaçao een aantal nationale planningsdocumenten verstrekt. Deze documenten weerspiegelen een verscheidenheid aan sectorale en agentschapsspecifieke plannen voor de komende jaren. De verstrekte documenten omvatten het volgende.

Curaçao National Policy Documents	
Name	Used in RIA Analysis
National Development Plan: Building on Strengths 2015-2030 (2017)	Yes
Urgency Plan – “Realisando Miho Kalidat di Bida den Bario” (2017)	Yes
Regeerprogramma 2017 – 2021 	Yes
Actieprogramma Jeugdontwikkeling 2015-2030	Yes
Curaçao Harbor Policy (2013)	Yes
Curaçao: Building on the Power of the Past. Tourism Master Plan 2015-2020	Yes
Nationaal Plan van Curaçao ter Bestrijding van Geweld tegen Kinderen/Jongeren en Huiselijk/Relationeel Geweld (2018)	Yes
Strategies for Sustainable Long Term Economic Development in Curaçao (2013)	Yes
Strategisch Beleidsplan Ministerie van Justitie 2016-2020	Yes
National Energy Policy for Curaçao: Building a Sustainable Future (2018)	Yes
National Report of Curaçao for the Third International Conference on Small Island Developing States (2014)	Yes
Risicoprofiel Curaçao 2017-2022	Yes
Policy Document for Transnational Education in Curaçao (2014)	Yes
National Integrity System Assessment: Curaçao 2013	Yes
Begrotingsaanschrijving voor het dienstjaar 2019	No
Towards a National Development Plan Process in Curaçao	No
Economic developments in 2016 and outlook for 2017	No
Curaçao Education For All Review (2015)	No
The economy of Curaçao and Sint Maarten in Data and Charts: Yearly Overview (2007-2016)	No
Kingdom of the Netherlands – Curaçao and Sint Maarten	No
Curaçao & Sint Maarten 2011: First Millenium Development Goals	No
Building a life, building a nation: facts and faces of regional migration and integration in Curaçao	No

Bijlage 4 Resultaten RIA

SDG	Aantal doelstellingen per SDG	Aantal gerelateerde doelstellingen met omstandigheden van het Land	Niet gerelateerde doelstellingen	Doelstellingen weerspiegeld in nationale documenten	Percentage opgenomen doelstellingen in nationale documenten	Aantal weerspiegelde doelstellingen waarvoor een indicator is ontwikkeld	Indicator dekking in %	Component van duurzame ontw.	Dimensie
1	5	4	1	4	100%	1	25%	Mensen	Sociale sector
2	5	5		3	60%	1	33%		
3	9	9		7	78%	0	0%		
4	7	7		6	86%	1	17%		
5	6	6		2	33%	0	0%		
6	6	6		5	83%	2	40%	Planeet	Milieu en economische sector
7	3	3		3	100%	3	100%	Welvaart	Sociale en economische sector
8	10	10		9	90%	0	0%		
9	5	5		5	100%	1	20%		
10	7	5	2	2	40%	0	0%		
11	7	7		6	86%	3	50%		
12	8	8		4	50%	1	25%	Planeet	Milieu en economische sector
13	3	3		3	100%	1	33%		
14	7	7		5	71%	0	0%		
15	9	8	1	0	0%	0	0%	Vrede	Sociale sector
16	10	9	1	8	89%	0	0%		
17	19	11	8	6	55%	1	17%	Partnerschap	Economische, sociale en milieu sector
Totaal	126	113	13	78	69%	15	19%		

Bijlage 4a Informatie uit RIA geprioriteerde SDGs

SDGs	1	4	7	8	14	totaal/ gemiddelde
Aantal Geprioriteerde sub-doelstellingen	5	7	3	10	7	32
Aantal Geprioriteerde sub-doelstellingen gerelateerd aan lokale omstandigheden	4	7	3	10	7	31
Niet aan lokale omstandigheden gerelateerde sub-doelstellingen	1	0	0	0	0	1
Doelstellingen weerspiegeld in de nationale documenten	4	6	3	9	5	27
% sub-doelstellingen gerelateerd aan lokale omstandigheden weerspiegeld in de nationale documenten	100%	86%	100%	90%	71%	87%
Indicator dekking voor sub-doelstellingen gerelateerd aan lokale omstandigheden	1	1	3	0	0	5
Indicator dekking (in %) voor sub-doelstellingen gerelateerd aan lokale omstandigheden	25%	17%	100%	0%	0%	16%
Geen indicator dekking (in %) voor sub-doelstellingen gerelateerd aan lokale omstandigheden	75%	83%	0%	100%	100%	84%

Bijlage 4b Informatie uit RIA: niet geprioriteerde SDGs

SDG	Aantal doelstellingen	Aantal gerelateerde doelstellingen	Niet gerelateerde doelstellingen	Doelstellingen weerspiegeld in nationale documenten	Percentage opgenomen doelstellingen in nationale documenten	Indicator dekking	Indicator dekking in %	Geen indicator dekking in %
2	5	5	0	3	60%	1	20%	80%
3	9	9	0	7	78%	0	0%	100%
5	6	6	0	2	33%	0	0%	100%
6	6	6	0	5	83%	2	33%	67%
9	5	5	0	5	100%	1	20%	80%
10	7	5	2	2	40%	0	0%	100%
11	7	7	0	6	86%	3	43%	57%
12	8	8	0	4	50%	1	13%	88%
13	3	3	0	3	100%	1	33%	67%
15	9	8	1	0	0%	0	0%	100%
16	10	9	1	8	89%	0	0%	100%
17	19	11	8	6	55%	1	11%	89%
Totaal	94	82	12	51	62%	10		